

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΥ
ΘΕΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»**

Σπουδαστές

ΔΕΛΟΥΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΜΕΡΜΙΓΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

Εισηγητής **ΒΙΚΑΤΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ**

ΠΑΤΡΑ 2011

Περίληψη

Το αντικείμενο της παρούσας εργασίας σχετίζεται με το ζήτημα του τελωνειακού θεσμού στη χώρα μας. Θα εξετάσουμε δηλαδή το κατά πόσο ο συγκεκριμένος θεσμός είναι λειτουργικός και πως αυτό μεταφράζεται στην καθημερινή μας ζωή και τη συνολική εμπορική δραστηριότητα. Η επικρατούσα άλλωστε κάθε φορά οικονομική κατάσταση είναι συνάρτηση πολλών διαφορετικών παραμέτρων, των οποίων η συμπεριφορά – εξέλιξη επηρεάζεται από την τελωνειακή δράση, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο.

Η δομή της εργασίας συνοψίζεται στις ακόλουθες ενότητες. Στο πρώτο κεφάλαιο ορίζονται οι τελωνειακές υπηρεσίες, αναζητείται η σχέση της λογιστικής επιστήμης και του τελωνειακού θεσμού και γίνεται μια ιστορική αναδρομή του θεσμού, στα κυριότερα σημεία – σταθμούς της εξέλιξής του.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η αλληλεπίδραση των τελωνειακών αρχών με άλλες Διοικητικές και Ελεγκτικές Αρχές και οριοθετείται το πλαίσιο αρμοδιότητάς τους. Αναγνωρίζεται επίσης ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει η τεχνολογική εξέλιξη στα τελωνειακά δρώμενα όσον αφορά στην ευκολία και στην αποτελεσματικότητα.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται το φαινόμενο του λαθρεμπορίου σε όλες τις εκφάνσεις του (καύσιμα, τσιγάρα, ναρκωτικά, όπλα, πνευματική ιδιοκτησία κτλ.), ενώ ταυτόχρονα προσδιορίζεται η διαδικασία που ακολουθείται για την αντιμετώπιση κάθε τελωνειακής παράβασης. Επιπρόσθετα, καταγράφονται περιστατικά αποτελεσματικής τελωνειακής λειτουργίας αλλά και στον αντίποδα αναλύεται το φαινόμενο της διαφθοράς των τελωνειακών υπαλλήλων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, η προσέγγιση του τελωνειακού θεσμού επεκτείνεται στα όρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της παγκόσμιας κοινότητας. Καταγράφονται στρατηγικές και προγράμματα ενώ παράλληλα εξετάζεται η πρόθεση της ευρωπαϊκής κοινότητας να «οδηγήσει» την κατάσταση στα τελωνειακά δρώμενα σε μια ενοποιημένη διαδικασία που θα μπορεί αφενός να ελέγχεται και αφετέρου να αποδίδει καλύτερα, προς όφελος όσων ακολουθούν τη νόμιμη «οδό» δράσης και ανάπτυξης.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται λεπτομερώς η σχέση τελωνείων και οικονομικού εγκλήματος. Προσδιορίζεται με σαφήνεια η έννοια του δασμού και

εξετάζεται η συμβολή των τελωνείων στην αντιμετώπιση φαινομένων νομιμοποίησης χρήματος που προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες.

Στο έκτο κεφάλαιο με βάση όλα τα προαναφερόμενα στοιχεία εξάγονται τα σχετικά συμπεράσματα που αφορούν τόσο στη μελλοντική εξέλιξη του θεσμού όσο και στα προβλήματα και στα χαρακτηριστικά που παρουσιάζει η παρούσα κατάσταση.

Τέλος, στο παράρτημα καταγράφεται το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας του τελωνειακού θεσμού, αναφέροντας τις κυριότερες θεματικές ενότητες του κοινοτικού και του εθνικού τελωνειακού κώδικα. Επίσης, παρατίθεται λίστα σχετικών όρων για τη σαφέστερη συνολική προσέγγιση του ζητήματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1.1 Ορισμός τελωνειακών υπηρεσιών	9
1.2 Ιστορική αναδρομή	11
1.3 Λογιστική Επιστήμη και Τελωνειακός Θεσμός	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ	15
2.1 Οργανωτική δομή των τελωνειακών υπηρεσιών	15
2.2 Αρμοδιότητες των τελωνειακών υπηρεσιών	17
2.2.1 Αλληλεπίδραση με άλλες Διοικητικές και Ελεγκτικές Αρχές	18
2.2.2 Νομικό πλαίσιο δράσης των τελωνειακών υπηρεσιών	19
2.3 Η συμμετοχή της τεχνολογίας στη λειτουργία του θεσμού	20
2.3.1 Το τμήμα πληροφοριών AFIS	22
2.3.2 Μέσα δίωξης	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ	26
3.1 Το λαθρεμπόριο και η καταπολέμησή του	26
3.1.1 Ναρκωτικά	27
3.1.2 Καύσιμα	31
3.1.3 Τσιγάρα	35
3.1.4 Όπλα – Πυρομαχικά	37
3.1.5 Πνευματική Ιδιοκτησία	39
3.2 Περιπτώσεις αποτελεσματικής λειτουργίας των τελωνειακών υπηρεσιών	41
3.3 Διαφθορά των τελωνειακών υπαλλήλων	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ	47
4.1 Ο ρόλος των τελωνείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση	47
4.2 Μνημόνια συνεργασίας με φορείς της αγοράς	50
4.3 Ο τελωνειακός θεσμός στην ευρωπαϊκή κοινότητα	51
4.3.1 Ευρωπαϊκή Στρατηγική	51
4.3.2 Ευρωπαϊκές Οικονομικές Ενώσεις	53
4.4 Τελωνειακή Ένωση	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΤΕΛΩΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ	57
5.1 Συνεργασία Τελωνείων και Σ.Δ.Ο.Ε	57
5.2 Η έννοια του δασμού	58
5.3 «Ξέπλυμα» Χρήματος	61
5.4 Τελωνεία και Τρομοκρατία	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	65
6.1 Συμπεράσματα	65
6.1.1 Προβλήματα των τελωνείων	66
6.2 Το μέλλον του τελωνειακού θεσμού	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	68
Π.1: Κοινοτικός Τελωνειακός Κώδικας	68
Π.2 Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας	70
Π.3: Ορολογία	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	76

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 3.1:	Κατασχέσεις ναρκωτικών ουσιών για την περίοδο 2004 – 2006	28
Πίνακας 3.2:	Κατασχέσεις ναρκωτικών ουσιών για την περίοδο Ιανουάριος – Ιούνιος 2010	29
Πίνακας 3.3:	Κατηγορίες Πρόδρομων Ουσιών	31
Πίνακας 3.4:	Κατασχέσεις Λαθραίων Τσιγάρων στην Ελλάδα για την περίοδο Ιανουαρίου – Ιουνίου 2010	37
Πίνακας 5.1:	Υποβληθείσες Εκθέσεις από το ΣΔΟΕ στα Τελωνεία για την περίοδο Ιανουάριος – Μάιος 2010	57
Πίνακας Π.1:	Άρθρα Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα	70
Πίνακας Π.2:	Ορολογία	71
Πίνακας Π.3:	Πίνακας Ακρωνυμίων – Συντομογραφιών	74

Κατάλογος Διαγραμμάτων - Εικόνων

Διάγραμμα 1.1:	Σημεία – σταθμοί στην ιστορική εξέλιξη του τελωνειακού θεσμού	13
Διάγραμμα 2.1:	Οργανόγραμμα κεντρικής υπηρεσίας τελωνειακών αρχών	15
Διάγραμμα 2.2	Οργανόγραμμα αποκεντρωμένων, διαπεριφερειακών και περιφερειακών υπηρεσιών τελωνειακών αρχών	16
Διάγραμμα 3.1:	Κατασχέσεις ναρκωτικών για την περίοδο 1996-2006	28

Διάγραμμα 3.2:	Αριθμός κατηγορηθέντων και υποθέσεων για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών	29
Διάγραμμα 3.3:	Κατασχέσεις όπλων για την περίοδο 1995-1999	31
Διάγραμμα 3.4:	Κατασχέσεις πυρομαχικών για την περίοδο 1995-1999	37
Διάγραμμα 4.1:	Ετήσιος μέσος όρος κατασχεμένων προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (σε εκατομμύρια)	49
Διάγραμμα 4.2:	Βασικοί άξονες ανάπτυξης Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Τελωνειακής Ένωσης	53
Διάγραμμα 5.1:	Κατηγοριοποίηση δασμών	61
Διάγραμμα 5.2:	Φάσεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και δυνατή τελωνειακή παρέμβαση για την αποτροπή της	63
Διάγραμμα 5.3:	Εξέλιξη διεθνών τρομοκρατικών δραστηριοτήτων για την περίοδο 1968 – 2003	64
Εικόνα 2.1:	Φορητή αγίδα διέλευσης	24
Εικόνα 2.2:	Χρήση ακτινών – T για έλεγχο επιβατών.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα σημεία εκείνα στα οποία θα εστιάσουμε στην ανάλυση που ακολουθεί είναι:

- ποιος είναι ο ρόλος των τελωνείων, το εύρος και το αντικείμενο των τελωνειακών εργασιών
- κατά πόσο τα τελωνεία επηρεάζουν τη σωστή λειτουργία της αγοράς
- ποιο είναι το νομικό πλαίσιο που περιβάλλει το πλαίσιο δράσης τους
- η λειτουργία των τελωνείων μέσα στην ευρύτερη δομή της παγκοσμιοποίησης και οι τυχόν διαφοροποιήσεις - ιδιαιτερότητες για τη χώρα μας

Ο στόχος μας, δεν είναι να προβούμε σε μια λεπτομερή παράθεση εννοιών, διατάξεων και διαδικασιών, αλλά αφού περιδιαβούμε στον «κόσμο της τελωνειακής δράσης» με τη ματιά του απλού πολίτη, να ανιχνεύσουμε την αλληλεπίδραση του τελωνειακού θεσμού με τους αντίστοιχους του εμπορίου, της απασχόλησης και της κοινωνίας γενικότερα.

Τα τελωνεία είναι μέρος της καθημερινότητας, αφού σχετίζονται με κάθε είδους εμπορική και οικονομική δραστηριότητα της ανθρώπινης ζωής, η οποία πια δεν κινείται σε πλαίσια στενά εσωτερικά, αλλά η αμφίδρομη επικοινωνία με χώρες του εξωτερικού διευρύνει τα πλαίσια δράσης, προσδίδοντας ταυτόχρονη «ένταση» και στις εγχώριες συναλλαγές. Το διευρυμένο αυτό πλαίσιο δράσης καθιστά την ανάγκη ελέγχου επιτακτική. Γίνεται επομένως αντιληπτό πως ο τελωνειακός θεσμός καλείται να δώσει λύσεις, να ελέγξει και να κατευθύνει σε νόμιμους και δημιουργικούς δρόμους την εγχώρια αγορά.

1.1 Ορισμός τελωνειακών υπηρεσιών

Σύμφωνα με την έννοια που αποδίδεται στην τελωνειακή υπηρεσία στην επίσημη ιστοσελίδα της, η τελωνειακή Υπηρεσία είναι η υπηρεσία μέσω της οποίας το Κράτος ασκεί το δικαίωμα του για έλεγχο των διακινούμενων διεθνώς εμπορευμάτων και προσώπων, προς εξασφάλιση των Τελωνειακών Εσόδων και την τήρηση των απαγορευτικών και περιοριστικών διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά.

Το Τελωνείο έχει ως αποστολή του:

- ο την προστασία της κοινωνίας και του περιβάλλοντος
- ο τη διευκόλυνση και βελτίωση της ποιότητας της ζωής μέσα από την παρεμπόδιση της παράνομης διακίνησης των ναρκωτικών και άλλων ειδών που υπόκεινται σε απαγορεύσεις και περιορισμούς
- ο την είσπραξη των δημοσίων εσόδων για τα οποία έχει ευθύνη το Τμήμα
- ο τη διευκόλυνση του νόμιμου εμπορίου και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- ο τη συλλογή και ανάλυση των στατιστικών στοιχείων του εμπορίου που αφορούν τη δραστηριότητά του.

Το Τελωνείο είναι οργανωμένο σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, δηλαδή αποτελείται από το Αρχιτελωνείο και τα Επαρχιακά Τελωνεία (αναλυτικά η οργανωτική δομή του παρουσιάζεται στο επόμενο κεφάλαιο). Στελεχώνεται από το τελωνειακό προσωπικό, αλλά και γραμματειακό και λογιστικό προσωπικό και αριθμό εργατών. Οι στρατηγικοί του στόχοι είναι

- η πάταξη του λαθρεμπορίου, της απάτης και της συναφούς εγκληματικής δράσης για τη διασφάλιση της είσπραξης εισαγωγικών δασμών και των άλλων φόρων για τους οποίους το Τμήμα έχει αρμοδιότητα,
- η ασφάλεια - προστασία της κοινωνίας και του περιβάλλοντος,
- η συμβολή στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής καθώς και
- η παρεμπόδιση και πάταξη της παράνομης διακίνησης όπλων μαζικής καταστροφής, ναρκωτικών και άλλων αγαθών που υπόκεινται σε απαγορεύσεις και περιορισμούς.

Για την επίτευξη των πιο πάνω, το Τελωνείο χρησιμοποιεί σύγχρονη τεχνολογία και μεθόδους εργασίας, όπως π.χ. την ανάλυση κινδύνου που επιτρέπει την επικέντρωση των ελέγχων σε ύποπτα άτομα και εμπορεύματα¹.

Χάρη στις εξουσίες που του παρέχει η εθνική και η κοινοτική νομοθεσία (θα παραθέσουμε εν συντομία στη συνέχεια τις κύριες νομικές διατάξεις που διέπουν το τελωνειακό καθεστώς), η εμπλοκή του Τελωνείου στην καταπολέμηση της παραβίασης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (απομιμήσεις-πειρατικά προϊόντα) κατά το στάδιο της εισαγωγής, εξαγωγής, επανεξαγωγής, διαμετακόμισης ή εναπόθεσής τους σε ελεύθερη ζώνη ή αποθήκη είναι σημαντική και δραστική. Μπορεί επίσης το τελωνείο να προβεί σε συμβιβασμούς τελωνειακών αδικημάτων,

¹ <http://www.gsis.gr/customs>

δηλαδή να προτείνει στους παραβάτες την πληρωμή ενός συμβιβαστικού ποσού, αντί της ποινικής δίωξής τους.

Από όλα τα προαναφερόμενα στοιχεία, γίνεται λοιπόν εύκολα αντιληπτό πως ο τελωνειακός θεσμός είναι αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής εμπορικής δράσης. Επομένως, κάθε αλλαγή που επιφέρεται στον τομέα που τον αφορά, θα επηρεάσει αναπόφευκτα, άμεσα ή έμμεσα, όλους εμάς.

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Ένα από τα αρχαιότερα επαγγέλματα με αναφορές στους αρχαίους και προχριστιανικούς χρόνους είναι το επάγγελμα του τελώνη. Από τις ανάγκες και τις συνθήκες της τότε εποχής και όταν άρχισε η ακμή του εμπορίου μεταξύ των τότε γνωστών κρατών αλλά και της συνήθειας τους, να μισθώνουν έναντι ανταλλάγματος, στους «τελώνες» την είσπραξη των τελών και των φόρων, το τελωνειακό επάγγελμα έχει μακρά ιστορία στον Ελλαδικό χώρο και με προσαρμογές στις πιο σύγχρονες εποχές υπάρχει ως σήμερα.

Ιδιαίτερες περιγραφές για το Τελωνείο υπάρχουν στην Καινή Διαθήκη από τον Ευαγγελιστή Ματθαίο τον πρώτο γνωστό Τελώνη. Ο θεσμός του Τελωνείου και το επάγγελμα του τελωνειακού άρχισαν να παίρνουν την τωρινή του μορφή από τους Ρωμαϊκούς Χρόνους και συστηματοποιήθηκαν στη Βενετία κατά την αντίστοιχη εποχή της παντοκρατορίας της στον τότε γνωστό κόσμο².

Στη συνέχεια θα ανατρέξουμε στα κυριότερα χρονικά σημεία της ιστορίας της τελωνειακής υπηρεσίας με σκοπό να την αναβιώσουμε στο χρόνο και παράλληλα να εντοπίσουμε εκείνα τα χρονικά σημεία – σταθμούς στο πέρασμα του χρόνου που σηματοδότησαν την εξέλιξη και την καθιέρωσή της.

- ο Το 1831 ιδρύεται η τελωνειακή υπηρεσία, η οποία ήταν ένοπλη με την παραδοσιακή στολή της εποχής εκείνης, είχε έφιππο τμήμα και χωριζόταν σε δεκαρχίες και εξηνταρχίες. Για τη δράση της είχε τη βοήθεια του στρατού και της αστυνομίας, στις μορφές της εποχής.

² Πανελλήνια Ένωση Συνταξιούχων Τελωνειακών Υπαλλήλων www.pesty.gr

- Το 1918, αποστολή από το Υπουργείο Οικονομικών της Γαλλίας θέτει τις βάσεις της νεώτερης Τελωνειακής Υπηρεσίας που στηρίζεται στο γαλλικό διοικητικό σύστημα αποκέντρωσης.
- Το 1931 η Τελωνειακή Υπηρεσία απέκτησε πολεμικά πλοία, τα οποία με την ονομασία Θαλάσσια Οικονομική Αστυνομία (Θ.Ο.Α.) διενεργούσαν έλεγχο επί των πλοίων και φορτίων και δίωξη λαθρεμπορίου κατά θάλασσα, τα οποία υφίστανται μέχρι και σήμερα με την ονομασία Πλοία Δίωξης.
- Την 1^η Ιουλίου 1968 καταργήθηκαν όλοι οι δασμοί και περιορισμοί ανάμεσα στα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Ιταλία και Κάτω Χώρες) και θεσπίστηκε κοινό δασμολόγιο, σηματοδοτώντας την έναρξη της ευρωπαϊκής τελωνειακής ένωσης. Αυτό συνέβη νωρίτερα κατά 18 μήνες από ότι προέβλεπε η συνθήκη της Ρώμης του 1957 και ήταν ένα γιγάντιο βήμα προς την κατεύθυνση της επίτευξης των τεσσάρων ελευθεριών της Ε.Ε όπως υφίστανται σήμερα: της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων, υπηρεσιών, κεφαλαίων και προσώπων.
- Έως το 1977 η Τελωνειακή Υπηρεσία υπαγόταν στη Γενική Διεύθυνση Φορολογίας, η οποία επόπτευε την άμεση και έμμεση φορολογία. Δηλαδή οι Τελωνειακοί και Εφοριακοί αν και ασκούσαν δύο εντελώς διαφορετικά καθήκοντα ήταν υπό ενιαία διοίκηση. Με το Π.Δ. 636/77 η Τελωνειακή Υπηρεσία έγινε ανεξάρτητη και συστάθηκε η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων, διαχωρίστηκε δηλαδή η άμεση από την έμμεση φορολογία.
- Το 1993 με την υπαγωγή των Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης στην Τελωνειακή Υπηρεσία, από 1.1.93 μετονομάστηκε σε Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και ΕΦΚ, ονομασία που έχει και μέχρι σήμερα. Ο Γενικός Διευθυντής εποπτεύει και συντονίζει όλες τις διευθύνσεις της Κ.Υ. του Υπ. Οικονομικών και είναι συνδετικός κρίκος μεταξύ υπηρεσιακής και πολιτικής ηγεσίας, εκλέγεται δε από το Ειδικό Συμβούλιο μεταξύ των υπαλλήλων που έχουν ασκήσει καθήκοντα Διευθυντού.
- Σήμερα η Τελωνειακή Υπηρεσία είναι μια πολιτική υπηρεσία, οι υπάλληλοι πειθαρχούν στις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα Πολιτικών Υπαλλήλων και δικάζονται από την Πολιτική Δικαιοσύνη. Έχει όμως βασικά στρατιωτικά χαρακτηριστικά εφόσον είναι ένστολο σώμα και φέρει οπλισμό.

Διάγραμμα 1.1: Σημεία – σταθμοί στην ιστορική εξέλιξη του τελωνειακού θεσμού

1.3 Λογιστική Επιστήμη και Τελωνειακός Θεσμός

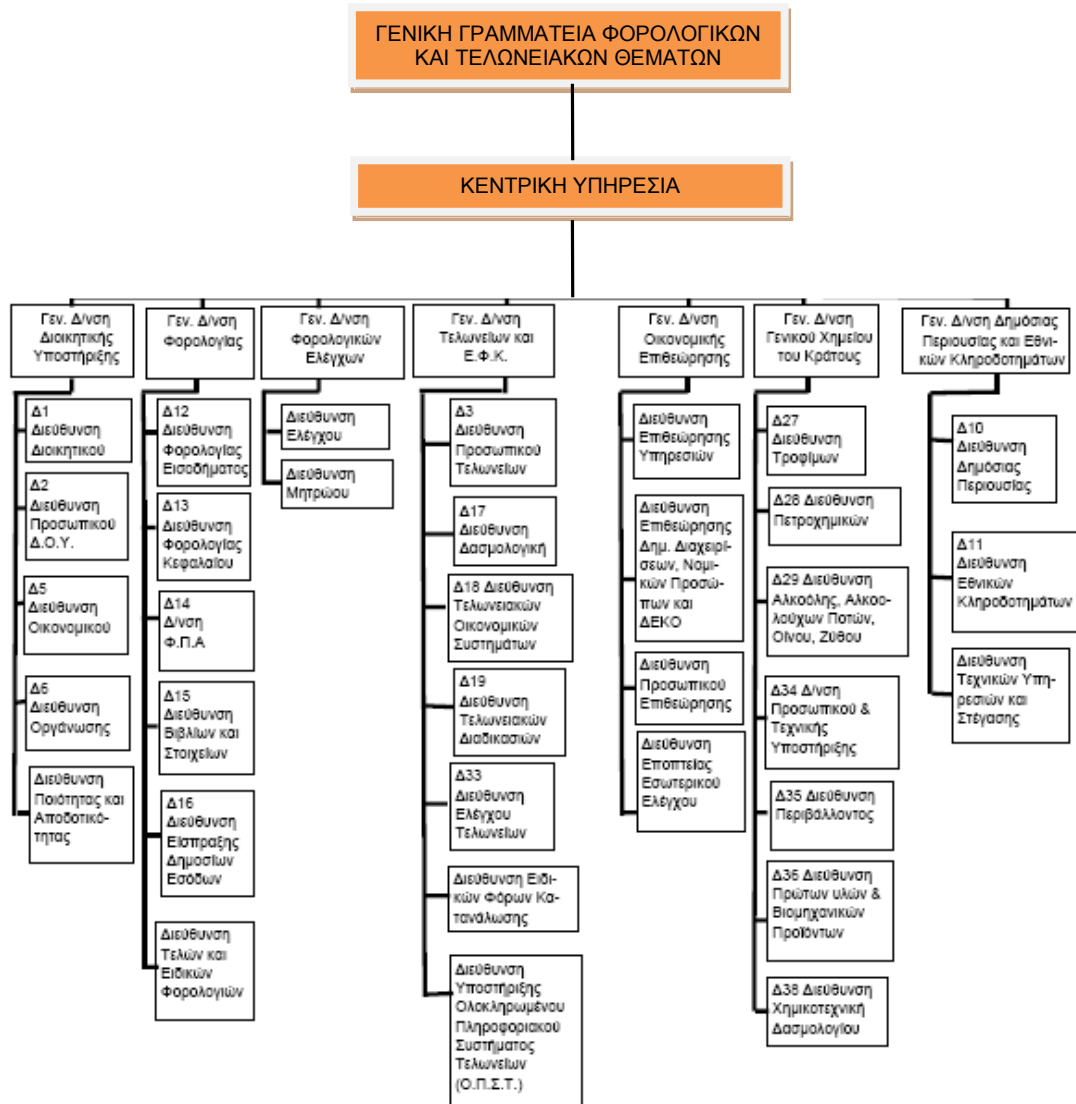
Η Λογιστική (Accounting) θεωρείται η επιστήμη των λογαριασμών. Η λογιστική επιστήμη χωρίζεται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με το σκοπό και τις πληροφοριακές ανάγκες ποιών ομάδων ενδιαφερομένων εξυπηρετεί. Λογαριασμός είναι η μετατροπή μέσω μιας επιχείρησης «Τ», μιας έννοιας σε μέγεθος.

Αν θεωρήσουμε λοιπόν το κράτος με τους φόρους που επιβάλλει σε προϊόντα και συναλλαγές και τα τελωνεία ως φορείς ελέγχου των συγκεκριμένων μεγεθών γίνεται αντιληπτό πως η αποδοτικότητα και η λειτουργικότητα του θεσμού μπορεί να εκτιμηθεί κάθε φορά με τη βοήθεια της λογιστικής επιστήμης. Από την πλευρά του καταναλωτή – πολίτη, τα λογιστικά γεγονότα που χρειάζεται να αποτυπωθούν κάθε φορά σχετίζονται με την καθημερινή οικονομική δράση του καθενός, για την οποία αναπόφευκτα υπάρχουν στιγμές – περίοδοι που θα σχετίζονται με την αντίστοιχη τελωνειακή δράση (από την απλή και μοναδική αγορά ενός προϊόντος από το εξωτερικό μέχρι την καθημερινή συναλλαγή ενός εισαγωγέα / εξαγωγέα).

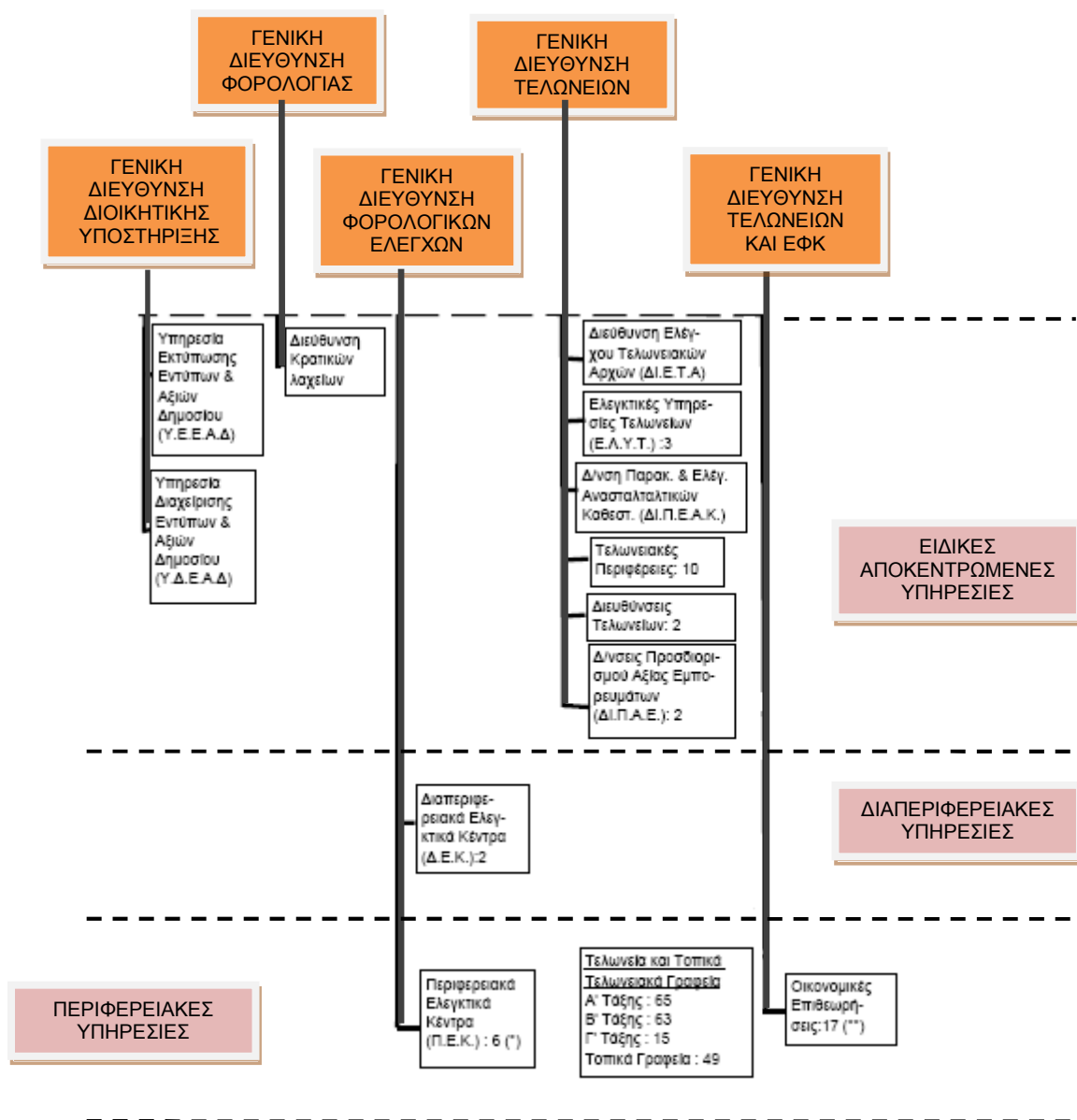
Παρατηρούμε δηλαδή την αλληλεπίδραση λογιστικής επιστήμης και τελωνειακού θεσμού, αναδεικνύοντας τη σημασία προσέγγισης του τελωνειακού ζητήματος υπό ένα λογιστικό «πρίσμα».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

2.1 Οργανωτική δομή των τελωνειακών υπηρεσιών

Διάγραμμα 2.1: Οργανόγραμμα κεντρικής υπηρεσίας τελωνειακών αρχών

Διάγραμμα 2.2: Οργανόγραμμα αποκεντρωμένων, διαπεριφερειακών και περιφερειακών υπηρεσιών τελωνειακών αρχών

Η Γενική Γραμματεία Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, στην κωδικοποίηση του οποίου αναφέρονται οι αριθμοί που αναγράφονται στα παραπάνω διαγράμματα. Κάνοντας ορισμένες παρατηρήσεις κατά την επισκόπηση των παραπάνω διαγραμμάτων, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πως εύκολα διαφαίνεται ο κυκεώνας υπηρεσιών και διευθύνσεων που καθιστούν δυσκίνητο τον κρατικό μηχανισμό, ένα γεγονός καθολικά αποδεκτό και απόλυτα φανερό παραπάνω. Εντούτοις, ο δρόμος για τη διεκπεραίωση μιας τελωνειακής διαδικασίας μοιάζει αρκετά διακριτός. Τα πράγματα

περιπλέκονται εξαιτίας της αυτονόητης αλληλένδετης σχέσης μεταξύ τελωνείων, φορολογίας και οικονομικών, τομέων εξαιρετικά πολύπλοκων τόσο ως προς την ανάλυση όσο και ως προς τη δομή τους. Ενθαρρυντικό είναι πάντως, το διάχυτο μήνυμα που λαμβάνουμε για την προσπάθεια εκσυγχρονισμού των τελωνείων και απλοποίησης της διαδικασίας με την όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της τεχνολογίας, μέσω προγραμμάτων στα οποία θα αναφερθούμε εκτενέστερα σε επόμενη ενότητα.

2.2 Αρμοδιότητες των τελωνειακών υπηρεσιών

Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Τελωνειακής Υπηρεσίας εμπίπτει:

- η εφαρμογή των σχετικών νομοθετικών διατάξεων (όπως αναλύονται στην αμέσως επόμενη ενότητα)
- η βεβαίωση και είσπραξη δασμών, φόρων και λοιπών επιβαρύνσεων επιβαλλόμενων σύμφωνα με την ανωτέρω νομοθεσία,
- η διαχείριση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Τελωνείων (Ο.Π.Σ.Τ.), καθώς και η ανταλλαγή και διαχείριση πληροφοριών που περιέρχονται σε αυτή, μέσω πληροφοριακών συστημάτων ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο και αφορούν θέματα αρμοδιότητάς της.

Η Τελωνειακή Υπηρεσία είναι επίσης αρμόδια, δια των οργάνων της στα σημεία εισόδου-εξόδου της χώρας, σε τελωνειακούς περιβάλλοντες και στο εν γένει τελωνειακό έδαφος,

- για την προάσπιση της δημόσιας υγείας και την προστασία του κοινωνικού συνόλου,
- να ελέγχει πρόσωπα, αποσκευές, εμπορεύματα και μεταφορικά μέσα, για τον εντοπισμό αφ' ενός παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, ψυχοτρόπων ή τοξικών ουσιών, όπλων, εκρηκτικών, πυρηνικών υλικών, κεφαλαίων προερχόμενων από οικονομικές εγκληματικές δραστηριότητες, πολιτιστικών αγαθών, πειρατικών προϊόντων, προϊόντων παραποίησης ή απομίμησης, ασέμνων ειδών, και αφ' ετέρου παρατυπιών που αφορούν μεταφορές, αλιεία, λαθρομετανάστευση, προστασία περιβάλλοντος, διακίνηση ειδών πνευματικής ιδιοκτησίας, άγριας πανίδας και χλωρίδας, προδρόμων ουσιών, καθώς και άλλων παρατυπιών.

Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Τελωνειακής Υπηρεσίας ανήκει η εποπτεία, ο έλεγχος και η φύλαξη, όπου απαιτείται, των χώρων που έχουν αναγνωρισθεί ως τελωνειακοί περίβολοι και αποθήκες προσωρινής εναπόθεσης ή έχουν εγκριθεί ως Ελεύθερες Ζώνες.

2.2.1 Αλληλεπίδραση με άλλες Διοικητικές και Ελεγκτικές Αρχές

Η είσοδος εντός των χώρων αυτών οποιουδήποτε υπαλλήλου άλλης δημόσιας διοικητικής υπηρεσίας επιτρέπεται κατόπιν έγγραφης ειδοποίησης και έγκρισης του Προϊσταμένου της αρμόδιας Τελωνειακής Αρχής. Η αρμοδιότητα της Ελληνικής Αστυνομίας σε υποκείμενους σε τελωνειακή επιτήρηση χώρους Μεθοριακών Τελωνείων και Τελωνείων Διεθνών Λιμένων και Αερολιμένων περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στον έλεγχο των διαβατηρίων. Η εγκατάσταση αστυνομικών ή λιμενικών φυλακίων στα σημεία εισόδου - εξόδου και σε τελωνειακούς περιβόλους αποσκοπεί στην τήρηση της έννομης τάξης εντός των χώρων αυτών και δεν παρέχεται στα αστυνομικά ή λιμενικά όργανα η αρμοδιότητα ελέγχου εμπορευμάτων, μεταφορικών μέσων, αποθηκών και αποσκευών ταξιδιωτών.

Οι τελωνειακοί υπάλληλοι μπορούν να ελέγχουν την ταυτότητα των προσώπων που εισέρχονται, εξέρχονται ή κυκλοφορούν στους τελωνειακούς περιβόλους, καθώς και στο τελωνειακό έδαφος της χώρας, σε συνδυασμό με τους διενεργούμενους τελωνειακούς ελέγχους. Κατά πάντα χρόνο οι υπάλληλοι της Τελωνειακής Υπηρεσίας επισκέπτονται κάθε χώρο υποκείμενο σε τελωνειακή επιτήρηση, όπως αποθήκες τελωνειακής αποταμίευσης, αποθήκες προσωρινής εναπόθεσης, Ελεύθερες Ζώνες και πάσης φύσεως εγκαταστάσεις, για επιθεώρηση και έλεγχο των ευρισκόμενων σ' αυτές εμπορευμάτων και των συνοδευτικών εγγράφων και στοιχείων τα οποία αποδεικνύουν τη νόμιμη κατοχή και σύννομη διαχείριση.

Για τη διαπίστωση τελωνειακής παράβασης οι τελωνειακοί υπάλληλοι καθώς και οι εξουσιοδοτημένοι οικονομικοί υπάλληλοι, κατόπιν έγκαιρης ενημέρωσης του Προϊστάμενου του Τελωνείου, μπορούν να διενεργούν ελέγχους επί όλων των αγαθών, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους, τόσο κατά το στάδιο της διακίνησης όσο και κατά το στάδιο της εναπόθεσής τους στους χώρους της ασκούμενης επιχειρηματικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένων και των υφιστάμενων αποθεμάτων με βάση τα τηρούμενα στοιχεία και να ενεργούν ελέγχους των βιβλίων

και λοιπών στοιχείων οποιασδήποτε επιχείρησης ή ιδιώτη. Επιπλέον οι τελωνειακοί υπάλληλοι μπορούν να προβαίνουν σε κάθε εξέταση ή έρευνα και να ενεργούν όλες τις ανακριτικές πράξεις προς διαπίστωση των αδικημάτων λαθρεμπορίας, δασμοφοροδιαφυγής ή οποιασδήποτε άλλης τελωνειακής παράβασης., έχοντας τα καθήκοντα και δικαιώματα των ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων.

Οι τελωνειακοί υπάλληλοι κατά την εκτέλεση των ελεγκτικών και διοικτικών καθηκόντων τους δικαιούνται να οπλοφορούν. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις οπλοφορίας, οι περιπτώσεις οπλοχρησίας, ο τρόπος εκπαίδευσης και προμήθειας του αναγκαίου οπλισμού, καθώς και οι σχετικές αναγκαίες λεπτομέρειες για τις μεθόδους και τον τρόπο αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος στον Τομέα του λαθρεμπορίου και της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και όπλων.

Η Τελωνειακή Υπηρεσία συνεργάζεται με άλλες Υπηρεσίες του εσωτερικού ή του εξωτερικού στον τομέα της αρμοδιότητάς της και παρέχει τη συνδρομή της σε αυτές, όπως ορίζεται από ειδικές σχετικές διατάξεις. Οι άλλες Διοικητικές και Στρατιωτικές Αρχές και άλλες Υπηρεσίες και Φορείς του Δημόσιου Τομέα, έχουν υποχρέωση να συνδράμουν τους τελωνειακούς υπαλλήλους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, εφόσον ζητηθεί, ενώ σε ουδένα έλεγχο υπόκεινται οι τελωνειακοί υπάλληλοι, από ιδιωτικό Φορέα Ασφάλειας ή Φρούρησης Χώρου υποκειμένου σε τελωνειακό έλεγχο, εφόσον δηλωθεί η ιδιότητά τους³.

2.2.2 Νομικό πλαίσιο δράσης των τελωνειακών υπηρεσιών

Οι νομικές διατάξεις που διέπουν την τελωνειακή δράση στη χώρα μας είναι

- ο Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας (Ν. 2960/2001 όπως αυτός ισχύει σήμερα),
- ο Κοινοτικός Τελωνειακός Κώδικας
- η Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία για την παρακολούθηση των προϊόντων που υπόκεινται σε Ειδικούς Φόρους Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.) και των προδρόμων ουσιών
- Το αρθρ. 24 του Ν. 3610/2007, ΦΕΚ Α΄ 258/22.11.2007. (παρ.1 και τελευταίο εδάφιο της παρ.2) το οποίο ορίζει τον έλεγχο των ρευστών διαθεσίμων.

³ Ομοσπονδία Τελωνειακών Υπαλλήλων Ελλάδας <http://www.otye.gr>

- Η Συμφωνία TRIPs που επικυρώθηκε με το ν. 2290/1995, σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία.
- Στο ζήτημα της πνευματικής ιδιοκτησίας εφαρμόζονται επίσης
 - ο νόμος 2121/93 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 2435/96
 - ο νόμος 2239/94 περί προστασίας σημάτων
 - ο Κανονισμός 1383/2003 στον οποίο προβλέπεται η παρέμβαση των τελωνειακών αρχών στις περιπτώσεις διακίνησης εμπορευμάτων που είναι ύποπτες ότι παραβιάζουν ορισμένα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται έναντι των διακινητών των εμπορευμάτων που διαπιστώνεται ότι παραβιάζουν παρόμοια δικαιώματα
 - ο Κανονισμός 1891/2004 που περιέχει τις διατάξεις εφαρμογής του προηγούμενου Κανονισμού και αναφέρει αναλυτικά και για την αίτηση παρέμβασης των ενδιαφερομένων⁴.

2.3 Η συμμετοχή της τεχνολογίας στη λειτουργία του θεσμού

Είναι κοινή η διαπίστωση περί εκσυγχρονισμού των τελωνείων τα τελευταία χρόνια. Το ζητούμενο είναι να προσδιοριστεί και να βελτιωθεί το «πόσο» και το «πώς» της συγκεκριμένης διαδικασίας. Η προσαρμογή των τελωνείων στις σύγχρονες απαιτήσεις είναι μια διαρκής διαδικασία που ξεκίνησε με τη μηχανοργάνωσή τους μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Τελωνείων (ICIS), που σύμφωνα με την αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι ένα από τα πλέον αξιόπιστα και λειτουργικά της Ε.Ε. Αυτή τη στιγμή είναι μηχανογραφημένο το σύνολο των τελωνείων και το υπάρχον σύστημα ήδη βελτιώνεται. Έχει συμπεριλάβει μάλιστα στις εφαρμογές του το κοινοτικό σύστημα διαμετακόμισης, το NCTS-TIR, που είναι η πρώτη εφαρμογή του ηλεκτρονικού τελωνείου, αλλά και την πρώτη φάση του Export Control System.

Η άλλη παράμετρος του εκσυγχρονισμού των τελωνείων, δηλαδή η πλήρης ψηφιοποίηση των διαδικασιών τους, αυτό που ονομάζεται ηλεκτρονικό τελωνείο,

⁴ Ν.Βερναδάκης Ημερίδα για το ρόλο των τελωνείων στην προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, Αθήνα 04/04/09

βρίσκεται σε εξέλιξη. Η Ελληνική Τελωνειακή Υπηρεσία βρίσκεται στην φάση υλοποίησης των νέων αυτών εφαρμογών μετά την καταγραφή των απαιτήσεων που προηγήθηκε, μέσω του νέου πληροφοριακού της συστήματος, του ICISnet. Ήδη έχουν επενδυθεί πολλά χρήματα, πολύς χρόνος και μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να επιτευχθεί το ζητούμενο, το οποίο είναι νέες, απλούστερες, ταχύτερες, φιλικότερες προς τους χρήστες διαδικασίες που θα συνεπάγονται παράλληλα και το μικρότερο δυνατό διοικητικό κόστος.

Το ICISnet, που είναι η εξέλιξη του υφιστάμενου πληροφοριακού συστήματος τελωνείων ICIS, και εφαρμόζεται παραγωγικά από τις αρχές του τρέχοντος έτους. Το σύστημα αυτό αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη του τελωνειακού θεσμού, γιατί δημιουργεί ένα περιβάλλον χωρίς έντυπα, ένα πλήρως ηλεκτρονικό περιβάλλον, όπου ο συναλλασσόμενος θα είναι σε θέση να υποβάλει ηλεκτρονικά τα απαιτούμενα για τις τελωνειακές διαδικασίες στοιχεία, χωρίς φυσική παρουσία στα τελωνειακά καταστήματα. Αυτό βέβαια απαιτεί και από τις επιχειρήσεις την κατάλληλη προετοιμασία, γιατί η ασφαλιστική δικλείδα του συστήματος θα είναι οι εκ των υστέρων έλεγχοι στις εγκαταστάσεις τους.

Σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό σχεδιασμό Multi Annual Strategic Plan, από τον Ιούλιο του 2009 άρχισαν να εφαρμόζονται δράσεις στα ευρωπαϊκά τελωνεία που σχετίζονται με την ηλεκτρονική κατάθεση διασαφήνισης εισόδου. Για τη λειτουργία του ICISnet που θα υποστηρίζει στο σύνολό του το ηλεκτρονικό τελωνείο έχει ληφθεί ειδική μέριμνα για αναβάθμιση του υφιστάμενου συστήματος ICIS, προκειμένου να υποστηρίξει στην ενδιάμεση αυτή περίοδο τη λειτουργία των εφαρμογών που λειτουργούν κατά τη Φάση 4 του Κοινοτικού Συστήματος Διαμετακόμισης NCTS (Ασφάλεια/Προστασία-Έρευνες) και τη Φάση 2 του Συστήματος Εξαγωγών ECS (Ηλεκτρονική Υποβολή-Έρευνες). Το υπόλοιπο χρονοδιάγραμμα έχει ως εξής: Από 1.1.2011 θα λειτουργήσουν:

- η πρώτη φάση του συστήματος εισαγωγών ICS (συνοπτική δήλωση εισόδου)
- η συνοπτική δήλωση εξόδου
- το σύστημα διαχείρισης κινδύνου
- το EMCS, δηλαδή το σύστημα παρακολούθησης των προϊόντων που επιβαρύνονται με ειδικό φόρο κατανάλωσης (αρχική φάση)
- η πύλη τελωνειακών πληροφοριών E.E. ως και
- το Σύστημα Εγγραφής & Προσδιορισμού Ο.Φ.

Από 1.1.2012 θα λειτουργήσουν:

- ο Κεντρικός Τελωνισμός
- η ενιαία θυρίδα συναλλαγών
- ενσωματωμένο Περιβάλλον Δασμολογίου (TARIC3/ECICS/EBTI)
- ολοκλήρωση του EMCS του συστήματος παρακολούθησης των προϊόντων που επιβαρύνονται με ειδικό φόρο κατανάλωσης
- ενιαίο Ηλεκτρονικό Σημείο Πρόσβασης.

Τα πλεονεκτήματα του ηλεκτρονικού τελωνείου συνοψίζονται στα εξής σημεία:

- ο Δίνεται η δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς να συναλλάσσονται σε ένα περιβάλλον «χωρίς χαρτιά».
- ο Περιορίζονται άμεσα οι γραφειοκρατικές διαδικασίες.
- ο Ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες λάθους από π.χ. αναγραμματισμούς κωδικών.
- ο Απλουστεύονται οι τελωνειακές διαδικασίες μεταξύ των κρατών-μελών.
- ο Περιορίζεται στο μέγιστο δυνατό το διοικητικό κόστος στα ελληνικά τελωνεία.
- ο Ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων.
- ο Αυξάνεται η ταχύτητα και η ασφάλεια των εμπορευματικών ροών⁵.

2.3.1 Το τμήμα πληροφοριών AFIS

Το σύστημα αυτό ονομάζεται πληροφοριακό σύστημα κατά της απάτης (Antifraud Information System-AFIS) και έχει εγκατασταθεί με χρηματοδότηση της Ε.Ε σε όλα τα Κράτη-Μέλη (400 περίπου τερματικά). Τη διαχείριση του συστήματος σε επίπεδο Ε.Ε. έχει η OLAF(Υπηρεσία κατά της απάτης)και στη χώρα μας η 33ή Διεύθυνση (36 τερματικά και 6 στο Σ.Δ.Ο.Ε.). Το σύστημα περιλαμβάνει:

- ο Το AFIS-mail που είναι ασφαλές ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για ανταλλαγή πληροφοριών εμπιστευτικού χαρακτήρα τόσο μεταξύ των Κρατών-Μελών όσο και μεταξύ των Κρατών-Μελών και της Επιτροπής (OLAF). Οι κυριότερες πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω του AFIS mail από την OLAF είναι τα μηνύματα αμοιβαίας συνδρομής (A.M.) που αφορούν

⁵ Ευθυμιάτου Μ., Περιοδικό Supply Chain & Logistics, Τεύχος 24, 08/2009

διενέργεια ερευνών από τα Τελωνεία για περιπτώσεις απατών που διαπιστώθηκαν σε κάποιο Κράτος/Μέλος και που θεωρείται πιθανή η διάπραξή τους και στη χώρα μας. Δίνονται οδηγίες για έρευνα στα Τελωνεία τα αποτελέσματα των οποίων διαβιβάζονται στη συνέχεια στην Ε.Ε. μέσω του συστήματος. Επίσης αποστέλλονται στην Ε.Ε.

- Υπηρεσία κατά της απάτης (OLAF), μέσω του συστήματος, πληροφοριακά δελτία που αφορούν απάτες και παρατυπίες που διαπιστώθηκαν στην χώρα μας.
- Το Early Warning System (E.W.S) που είναι ένα σύστημα προ-ενημέρωσης των Τελωνείων προορισμού για την πρόληψη της εκτροπής από τη διαμετακόμιση ορισμένων ευαίσθητων αγαθών (τσιγάρα-αλκοολούχα, κ.λ.π.) και της εισόδου τους στο έδαφος της Ε.Ε. χωρίς δασμούς και φόρους.
- Το CIS(Customs Information System) που είναι μια βάση δεδομένων που περιλαμβάνει στοιχεία για απάτες που διαπράχτηκαν σε όλα τα Κράτη/Μέλη και περιέχει στοιχεία για αγαθά, εταιρίες, διαδικασίες, πρόσωπα, μεταφορικά μέσα. Η βάση αυτή έχει σκοπό να βοηθά τους υπαλλήλους της πρώτης γραμμής κατά τη διενέργεια των ελέγχων
- Το σύστημα MARINFO που αφορά ανταλλαγή πληροφοριών για την διακίνηση προϊόντων (κυρίως τσιγάρα, αλκοολούχα, ναρκωτικά) με containers θαλασσίως.
- Το σύστημα MarSur για ανταλλαγή πληροφοριών που έχουν σχέση με έρευνες για τη διακίνηση σκαφών.
- Την Τράπεζα Δεδομένων World Base που περιλαμβάνει τις νόμιμα λειτουργούσες εταιρίες σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Τη Βάση Δεδομένων Lloyds που περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία για τις κινήσεις των πλοίων που είναι ασφαλισμένα στην εταιρία αυτή.
- Τη Βάση Δεδομένων CELEX που περιλαμβάνει όλη την κοινοτική νομοθεσία⁶.

⁶ <http://www.gsis.gr/customs>

2.3.2 Μέσα δίκης

Τα κυριότερα σύγχρονα τεχνικά μέσα που χρησιμοποιούν οι Τελωνειακές Αρχές για την υποβοήθηση του ελεγκτικού και διωκτικού τους έργου είναι:

- Συστήματα σταθερά και αυτοκινούμενα ακτίνων-X, για τον έλεγχο αποσκευών και εμπορευματοκιβωτίων
- Συσκευές ανίχνευσης με ακτίνες-Γ, για τον εντοπισμό ναρκωτικών και όπλων
- Συσκευές ανίχνευσης με υπέρηχους, για τον εντοπισμό ξένων σωμάτων σε δεξαμενές και ρεζερβουάρ αυτοκινήτων
- Συσκευές ανίχνευσης ραδιενέργειας
- Συσκευές ελέγχου πλαστότητας εγγράφων
- Ενδοσκόπια άκαμπτα και εύκαμπτα με VIDEO
- Αψίδες ελέγχου επιβατών

Εξοπλισμός Νέας Γενιάς

Στη νέα γενιά μέσων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα Τελωνεία για να απλοποιήσουν και να καταστήσουν αποτελεσματικότερο του έργο των τελωνειακών υπαλλήλων ανήκουν αψίδες διέλευσης νεότερης τεχνολογίας με ακτίνες Γ (οι οποίες εκπέμπουν λιγότερη ραδιενέργεια από τις ακτίνες X) ή με το χαρακτηριστικό της φορητότητας, όπως φαίνεται στις εικόνες που ακολουθούν.

Εικόνα 2.1: Φορητή αψίδα διέλευσης

Η ειδική σχεδίαση επιτρέπει στην ασπίδα να μετακινηθεί και να μεταφερθεί μόνον από ένα άτομο, ενώ η συναρμολόγηση της είναι πολύ εύκολη. Με 3 ζώνες εντοπισμού και 100 επίπεδα ρυθμιζόμενης ευαισθησίας μπορεί να ανταποκριθεί σε κάθε επίπεδο ανάγκης, ενώ η κατασκευή της από πουλκαρβονικό υλικό παρουσιάζει μεγάλη αντοχή στα χτυπήματα. Διαθέτει επίσης δυνατότητα σύνδεσης με άλλες ασπίδες.

Εικόνα 2.2: Χρήση ακτινών – T για έλεγχο επιβατών

Η συγκεκριμένη ασπίδα διέλευσης μπορεί να επισπεύσει τους ελέγχους, αποκαλύπτοντας κάθε παράνομο υλικό που φέρει επάνω του ο επιβάτης. Το μηχάνημα μάλιστα αυτό έχει ήδη εγκατασταθεί στην αποβάθρα 2 του αεροδρομίου του Μάντσεστερ⁷. Η διαφορά του συγκεκριμένου μηχανήματος από τους μεταλλικούς ανιχνευτές παλαιότερης γενιάς είναι ότι οι επιβάτες δε χρειάζεται πλέον να βγάζουν τα παλτό, τα παπούτσια και τις ζώνες τους και άλλα «αθώα» μεταλλικά αντικείμενα που τυχόν έχουν μαζί τους. Όσον αφορά στις ανησυχίες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, το μηχάνημα «τραβά» ασπρόμαυρες φωτογραφίες οι οποίες δεν αποθηκεύονται πουθενά και τις οποίες βλέπει μόνο ένας υπεύθυνος που βρίσκεται σε απόμερο μέρος ενώ έπειτα καταστρέφονται.

Παρατηρούμε λοιπόν πως η τεχνολογία μπορεί να διευκολύνει το έργο των τελωνειακών υπηρεσιών, μια διεργασία συνεχής και δυναμική προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση. Το ζητούμενο είναι η διάθεση των απαιτούμενων κάθε φορά πόρων και η εκπαίδευση του προσωπικού σε αυτές τις νέες τεχνολογίες.

⁷ Εφημερίδα Ελευθεροτυπία, 13/10/09

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ

3.1 Το λαθρεμπόριο και η καταπολέμησή του

Η έννοια του λαθρεμπορίου είναι άμεσα συνυφασμένη με την προσπάθεια ελέγχου της αγοράς. Από τη στιγμή που ξεκινά η διαδικασία επιβολής συγκεκριμένων νόμων – κανόνων, η φορολόγηση και ο έλεγχος, έχουμε την ταυτόχρονη αφετηρία της δράσης όλων όσων σχετίζονται με το λαθραίο εμπόριο. Η «ανάγκη» αυτή είναι φυσική απόρροια του γεγονότος πως το κέρδος είναι επιθυμητό να μοιραστεί με όσο το δυνατό λιγότερους, πόσο μάλλον αν υπονήφιος συμμετέχοντας στη μοιρασιά είναι το ίδιο το κράτος.

Από την άλλη βέβαια, το λαθρεμπόριο αφορά προϊόντα για τα οποία δεν απαιτείται η πληρωμή δασμών αλλά απλά είναι ρητή η απαγόρευσή τους. Πρόκειται για προϊόντα που είναι καταδικαστέα από κάθε άποψη και συνδέονται άμεσα με παράνομες και αντικοινωνικές δραστηριότητες (π.χ όπλα, ναρκωτικά). Τέτοια «προϊόντα» δεν αφορούν μόνο το θεσμό των τελωνείων αλλά καταδικάζονται και απαγορεύονται από κάθε κοινωνική δράση. Βέβαια, τα τελωνεία στη συγκεκριμένη περίπτωση καλούνται να διαδραματίσουν πρωτεύοντα ρόλο, αφού «υψώνουν εμπόδιο» σε πρώτο επίπεδο, με σκοπό να μη φτάσει το πρόβλημα στην εσωτερική διακίνηση (μια διαδικασία που δεν έχει καμία σχέση με το θεσμό των τελωνείων σε δεύτερο επίπεδο αλλά είναι άμεση συνάρτηση της αποτελεσματικότητας και της επιτυχημένης δράσης των τελωνειακών φορέων, αφού αν τέτοιου είδους παράνομα προϊόντα δεν εισέλθουν στο εσωτερικό της χώρας πως είναι δυνατό να διακινηθούν).

Αν θελήσουμε να δώσουμε απάντηση στο ερώτημα του πως είναι δυνατό παρά τη δράση των τελωνείων (που αποδεδειγμένα δρουν αποτελεσματικά όπως φαίνεται παραστατικά από περιπτώσεις που αναφέρουμε στη συνέχεια) να υφίσταται λαθρεμπόριο και μάλιστα σε ευρεία κλίμακα, θα πρέπει να ανάγουμε τη σύγκρισή τους στο γενικότερο φαινόμενο της παρανομίας, όπου παρά τη δράση οποιουδήποτε αστυνομικού φορέα ή μηχανισμού νομικού ελέγχου, αυτή δεν παύει να υφίσταται.

Έτσι, και η δράση των τελωνείων δεν αρκεί για να οδηγήσει το λαθρεμπόριο σε μηδενικούς δείκτες. Μπορεί να το περιορίσει, να το ελέγξει, να «φοβίσει» τους επίδοξους δράστες και να τους κάνει να το ξανασκεφτούν, όχι όμως να το εξαλείψει.

Τότε θα μιλούσαμε για ιδανικές καταστάσεις, για πρότυπες κοινωνίες, μια πραγματικότητα που μόνο ουτοπία μπορεί να αποτελέσει.

3.1.1 Ναρκωτικά

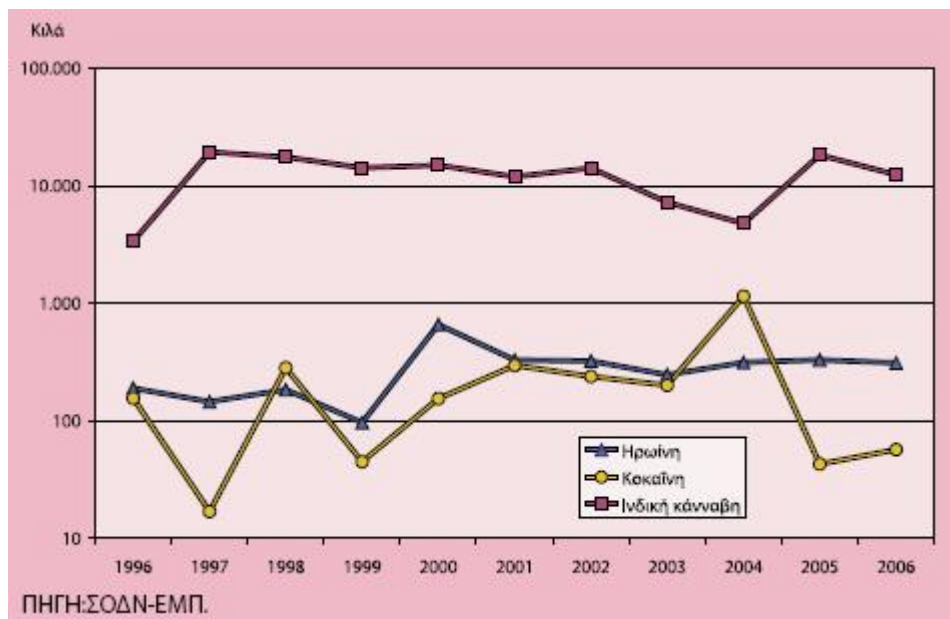
Με τον νόμο Ν.1729/87 η Τελωνειακή Υπηρεσία συμμετέχει ισότιμα με την Ελληνική Αστυνομία, το Σ.Δ.Ο.Ε. και το Λιμενικό Σώμα στο Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών (Σ.Ο.Δ.Ν.), με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση πληροφοριών και το συντονισμό της δράσεως των αρμοδίων υπηρεσιών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών ουσιών. Χρησιμοποιώντας τις τεχνικές τους μέσω ξηράς, θαλάσσης και αέρος οι Τελωνειακές Διοικήσεις πραγματοποιούν το 60% των κατασχέσεων ναρκωτικών σε όλο τον κόσμο.

Ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος στην αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών από τα τελωνεία είναι ο έλεγχος των πρόδρομων ουσιών. Ο αποτελεσματικός έλεγχος των χημικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται για την παράνομη παρασκευή παραισθησιογόνων και ψυχοτρόπων ουσιών αποτελεί ένα από τα καλύτερα μέσα για την καταπολέμηση της λαθρεμπορίας ναρκωτικών. Τα προϊόντα αυτά, που καλούνται πρόδρομες ουσίες, συχνά χρησιμοποιούνται κατά τρόπο νόμιμο. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να αναγνωριστεί και να προστατευθεί το νόμιμο εμπόριο των ουσιών αυτών και να εμποδιστεί ταυτόχρονα η εκτροπή τους προς παράνομες χρήσεις. Από την δεκαετία του 1980 ο κίνδυνος εκτροπής των προδρόμων ουσιών στην παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ήταν ορατός. Η αυξημένη δε ζήτηση συνθετικών ναρκωτικών οδήγησε στην διόγκωση του προβλήματος και τον πολλαπλασιασμό των παράνομων εργαστηρίων.

Η παρακολούθηση και ο έλεγχος της νόμιμης χρήσης των προδρόμων ουσιών που μπορεί να χρησιμοποιηθούν στην παρασκευή ναρκωτικών είναι ένα άλλο μεγάλο αντικείμενο της Τελωνειακής Υπηρεσίας. Με τους ελέγχους που διεξάγει και τις διαδικασίες που τηρεί έχει στόχο όχι την παρακώλυση του νομίμου εμπορίου των ουσιών αυτών, αλλά τον έλεγχό τους με σκοπό την προστασία του υγιούς εμπορίου και του κοινωνικού συνόλου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η κατάσχεση 4.048 κιλών οξικού ανυδρίτη (πρόδρομη ουσία που χρησιμοποιείται στην παρασκευή ηρωίνης) που πραγματοποιήθηκε στις 22.04.1998 από το Τελωνείο Κρυσταλλοπηγής. Ενδεικτικά της τελωνειακής δράσης είναι τα διαγράμματα που ακολουθούν

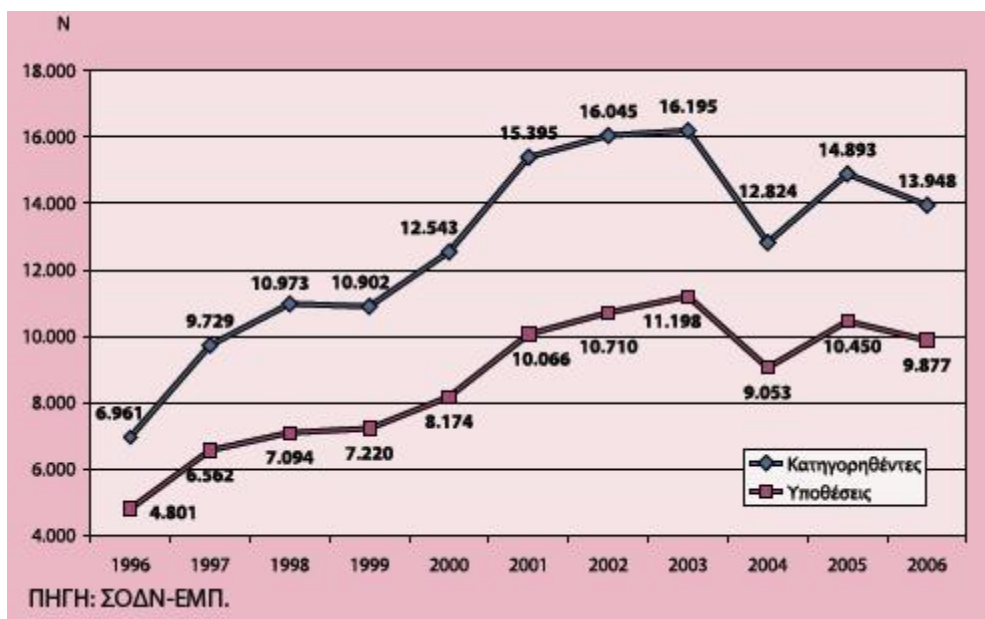
	2004	2005	2006	Τάσεις 2005-2006
Ηρωίνη (kg)	315	331	312	–
Κοκαΐνη (kg)	1.152	43	57	↑
Κάναβη ¹ (kg)	4.777	18.220	12.446	↓
Φυτά κάνναβης	39.820	34.967	32.492	↓
Μεθαδόνη (δισκία)	10.993	15.354	5.035	↓
Συνθετικά ναρκωτικά ² (δισκία)	87.953	150.932	118.680	↓
LSD (δόσεις)	1.111	120	146	↑
Ηρεμιστικά (δισκία)	43.722	58.219	56.120	↓

Πίνακας 3.1: Κατασχέσεις ναρκωτικών ουσιών για την περίοδο 2004-2006⁸

Διάγραμμα 3.1: Κατασχέσεις ναρκωτικών ουσιών (1996 – 2006)⁹

^{8,4} <http://www.ektepn.gr/Greek/sk8.pdf>

Διάγραμμα 3.2: Αριθμός κατηγορηθέντων και υποθέσεων για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών¹⁰

ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ
11/1/2010	2 ΚΙΛΑ ΗΡΩΙΝΗ
5/3/2010	250 γρ. ΥΓΡΗ ΚΟΚΑΪΝΗ
25/1/2010	2,9 ΚΙΛΑ ΗΡΩΙΝΗ
10/6/2010	74,5 ΚΙΛΑ ΗΡΩΙΝΗ

Πίνακας 3.2: Κατασχέσεις ναρκωτικών ουσιών για την περίοδο Ιανουάριος – Ιούνιος 2010¹¹

¹⁰ <http://www.ektepn.gr/Greek/sk8.pdf>

¹¹ Ενημερωτικό Σημείωμα για το ΣΔΟΕ, 18/06/10

Στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να εμπορευθούν ουσίες διαβαθμισμένες ως πρόδρομες επιβάλλονται ορισμένες υποχρεώσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει:

- να ορίσουν ένα αρμόδιο πρόσωπο για την εμπορία και να κοινοποιήσουν το ονοματεπώνυμο και τα στοιχεία του στις αρμόδιες αρχές,
- να δηλώσουν τις διευθύνσεις των τόπων όπου παρασκευάζονται οι ουσίες αυτές ή διοχετεύονται στο εμπόριο,
- να ζητήσουν από τις αρμόδιες αρχές έγκριση ακόμα και για την κατοχή αυτού του είδους ουσιών (προβλέπεται μια ειδική έγκριση για τα φαρμακευτικά ή κτηνιατρικά εργαστήρια, για ορισμένες κατηγορίες αρμόδιων αρχών ή για τις ένοπλες δυνάμεις),
- να ζητήσουν από τον πελάτη να υπογράψει δήλωση όπου θα προσδιορίζεται η χρήση της ουσίας που του έχουν προμηθεύσει,
- να προμηθεύουν τις διαβαθμισμένες ουσίες μόνο σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που έχουν στην κατοχή τους δήλωση του πελάτη,
- να προβαίνουν σε σήμανση των διαβαθμισμένων ουσιών πριν από τη μεταφορά τους, στην οποία σήμανση θα αναφέρεται το όνομα της ουσίας, η ποσότητα και το βάρος, το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του προμηθευτή και του παραλήπτη, και να έχουν στην κατοχή τους δήλωση του πελάτη.

Η αρμόδια ευρωπαϊκή επιτροπή αναλαμβάνει να επεξεργάζεται και να αναπροσαρμόζει συνεχώς τους πίνακες των προϊόντων που πρέπει να αποτελούν αντικείμενο εποπτείας. Οι πίνακες αυτοί διανέμονται στις επιχειρήσεις από τα κράτη μέλη¹².

Ένας τέτοιος πίνακας παρουσιάζεται ακολούθως, με τις ουσίες που ανήκουν στην πρώτη κατηγορία να απαιτούν για τη διακίνησή τους κάθε φορά ειδική άδεια, ενώ αυτές που ανήκουν στις άλλες δύο κατηγορίες θα πρέπει να καταχωρηθούν μέσω συγκεκριμένης διαδικασίας.

¹² <http://www.ektepn.gr/Greek/sk8.pdf>

<i>Πίνακας 3.3: Κατηγορίες Πρόδρομων Ουσιών¹³</i>		
<i>Κατηγορία I</i>	<i>Κατηγορία II</i>	<i>Κατηγορία III</i>
Θεικό Οξύ	Υπερμαγγανικό κάλιο	Ακετόνη
Εφεδρίνη	Ανθρανιλικό Οξύ	Αιθυλαιθέρας
Εργομετρίνη	Φαινυλοξικό οξύ	Μεθυλαιθυλκετόνη
Εργοταμίνη	Πιπεριδίνη	Τολουόλη
Λυσεργικό οξύ	Οξικός ανυδρίτης	Θεικό Οξύ
1-φαινυλο-2-προπανόνη		Υδροχλωρικό οξύ
Νορεφεδρίνη		
Σαφρόλη		
Πιπερονάλη		
Ισοσαφρόλη		
Ακετυλανθρανυλικό οξύ		
Ψευδοεφεδρίνη		
3,4 μεθυλενοδιοξυφινυλο-προπαν-2-ονη		

3.1.2 Καύσιμα

Το λαθρεμπόριο καυσίμων είναι ένα ιδιαίτερα επίκαιρο ζήτημα στις μέρες μας εξαιτίας της σημαντικής αύξησης της τιμής τους και του πόσο επιβαρύνει η συγκεκριμένη αύξηση το μέσο οικογενειακό προϋπολογισμό. Φυσικό λοιπόν επακόλουθο είναι η άνθιση παράνομων δραστηριοτήτων διακίνησης καυσίμου, που θα δώσει χαμηλότερες μεν τιμές στον καταναλωτή αλλά θα έχει ως συνέπεια μεγαλύτερα διαφυγόντα κέρδη για το κράτος, γεγονός που επιβαρύνει έμμεσα τον καταναλωτή λόγω φορολόγησης (αφού το κράτος πρέπει να διατηρήσει τα έσοδά του).

¹³ Εγχειρίδιο Τελωνειακών Θεμάτων, Απρίλιος 2008

Εκτός όμως από το γρήγορο πλουτισμό κάποιων επιτήδειων, οφέλη από τη διαδικασία προκύπτουν και για πολλά βενζινάδικα, που - προμηθευόμενα παράνομα πετρέλαιο ή βενζίνη -έχουν την άνεση να κατεβάζουν υπερβολικά και τις λιανικές τιμές, προκαλώντας αθέμιτο ανταγωνισμό. Για να αντιληφθούμε το μέγεθος του αρνητικού αυτού φαινομένου αρκεί να λάβουμε υπόψη μας ότι για 2.500 φορτία λαθραίου καυσίμου, τα διαφυγόντα έσοδα για το κράτος μόνο από την απώλεια του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης εκτιμώνται σε τουλάχιστον 100 εκατομμύρια ευρώ.

Ας δούμε όμως αναλυτικότερα το μηχανισμό του λαθρεμπορίου καυσίμου, εστιάζοντας σε εκείνα τα σημεία που εντοπίζεται κάθε φορά η παράνομη διαδικασία. Τέτοιες λοιπόν πράξεις συνήθως εντοπίζονται:

- Στη χρήση πετρελαίου θέρμανσης και γεωργίας (με χαμηλό ΕΦΚ) για άλλους σκοπούς από αυτούς που καθορίζονται από τις σχετικές διατάξεις.
- Στο πετρέλαιο ναυτιλίας που, αντί για εφοδιασμό των πλοίων, διοχετεύεται αυτούσιο ή ύστερα από αποχρωματισμό και αποϊχνηθέτηση στην εσωτερική κατανάλωση.
- Σε εικονικές εξαγωγές ή σε παράνομες επανεισαγωγές.
- Σε χρησιμοποίηση παραγώγων πετρελαίου (τολουόλη, ξυλόλιο, white spirit) σε άλλες χρήσεις ή από μη δικαιούχα πρόσωπα.
- Σε ανάμιξη βενζινών.
- Σε χρήση πετρελαίου θέρμανσης για κίνηση οχημάτων, είτε αυτούσιο είτε έπειτα από πρόσμιξη με πετρέλαιο κίνησης είτε για άλλες χρήσεις (μαγειρεία, αρτοποιεία κ,λπ.).
- Σε εφοδιασμό αυτοκινήτων με πετρέλαιο θέρμανσης από βυτιοφόρο μέσω παράνομης σύνδεσης.
- Σε εμφάνιση πολλαπλών εικονικών εφοδιασμών πλοίων, τα οποία παραδίδουν μικρότερη ποσότητα από την εμφανιζόμενη ως παραληφθείσα και διοχετεύουν το υπόλοιπο παράνομα στην εσωτερική κατανάλωση.
- Σε νοθεία με απλή βενζίνη των βενζινών τύπου super και super plus.
- Σε φαινόμενα διαφθοράς

Αντιμετώπιση του φαινομένου

Το Υπουργείο Οικονομικών για να αντιμετωπίσει αυτή την δυσάρεστη και εξαιρετικά ζημιογόνα κατάσταση προτίθεται να υιοθετήσει μια δέσμη μέτρων που αν όχι θα εξαλείψουν, τουλάχιστον θα περιορίσουν το φαινόμενο και θα αποφέρουν στα κρατικά ταμεία σημαντικά φορολογικά έσοδα. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται:

- Αλλαγές στις ποινές και κυρώσεις: σήμερα, για την ίδια παράβαση (λαθρεμπορία και νοθεία) προβλέπεται σωρεία κυρώσεων με βάση 8 διαφορετικούς νόμους και αποφάσεις. Η πολυνομία αυτή γίνεται συχνά η αιτία να μην εφαρμόζονται τελικά οι ποινές που επιβάλλουν οι διάφορες υπηρεσίες (τελωνεία, ΔΟΥ, υπουργείο Ανάπτυξης, νομαρχίες κ.λπ.).
- Να εφαρμόζονται οι ευεργετικές διατάξεις του Τελωνειακού Κώδικα για πράξεις λαθρεμπορίας που διαπράττονται από πρατηριούχους, εταιρείες εμπορίας καυσίμων, πλοiάρχους και ιδιοκτήτες δεξαμενόπλοιων. Στις περιπτώσεις αυτές, αντί «να πέφτουν στα μαλακά» οι υπεύθυνοι, θα τους αφαιρείται η άδεια λειτουργίας προσωρινά ή -σε περίπτωση υποτροπής- οριστικά.
- Η εγκατάσταση φορολογικών μηχανών στις αντλίες των πρατηρίων καυσίμων και η υποχρεωτική έκδοση αποδείξεων λιανικής πώλησης από τους ιδιοκτήτες τους.
- Η επανεξέταση της διαδικασίας εφοδιασμού πλοίων με ναυτιλιακά καύσιμα, καθώς στην πράξη εντοπίζονται πολλά προβλήματα. Υπενθυμίζεται ότι το 2003 καταργήθηκε το δελτίο παραγγελίας, που θεωρείται απαραίτητο στοιχείο για να ελεγχθούν φαινόμενα εικονικών εφοδιασμών πλοίων.
- Συγκρότηση και λειτουργία συνεργείων ελέγχου από κατάλληλα εκπαιδευμένους υπαλλήλους που να διενεργούν ελέγχους νυχθημερόν, ακόμα και στις αργίες. Τούτο κρίνεται απαραίτητο επειδή στην αγορά κυριαρχεί το αίσθημα απουσίας ελέγχου και οργάνωσης, που εκτρέφει τα φαινόμενα νοθείας.
- Οι ομάδες ελέγχου θα εφοδιάζονται και θα χρησιμοποιούν ειδικά αντιδραστήρια στον επιτόπιο έλεγχο της ποιότητας των καυσίμων.
- Να θεσπιστούν ποινές για παραβάσεις στην έκδοση φορολογικών στοιχείων που σήμερα μένουν ατιμώρητες, όπως η ανακριβής καταγραφή της ποσότητας

και του τύπου του καυσίμου, καθώς και η ύπαρξη πλεονασμάτων στις δεξαμενές που δεν δικαιολογούνται από τα παραστατικά.

- Υποχρέωση διατήρησης για ορισμένο χρόνο των βιβλίων και στοιχείων που τηρούνται από τους αποθηκευτές, καθώς σήμερα δεν προβλέπεται τέτοια υποχρέωση.
- Εξίσωση συντελεστών Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) στις βενζίνες: αν και το μέτρο θα μπορούσε να περιορίσει το κίνητρο για νοθεία μεταξύ διαφόρων τύπων βενζίνης, η ηγεσία του υπουργείου θα σταθμίσει προσεκτικά τα οφέλη αλλά και τις παρενέργειες που θα είχε ένα τέτοιο μέτρο.
- Αύξηση του ΕΦΚ στο white spirit και εξίσωση του με εκείνου της βενζίνης. Θα προβλέπεται απαλλαγή μόνο όταν προορίζεται για βιομηχανική χρήση.
- Κατάργηση ορισμένων απαλλαγών που ισχύουν σήμερα στα καύσιμα. Ως παράδειγμα αναφέρεται ότι σε βιομηχανίες και βιοτεχνίες που χρησιμοποιούν πετρέλαιο κίνησης, το Δημόσιο επιστρέφει 125 ευρώ για κάθε τόνο πετρελαίου που χρησιμοποιούν. Χρησιμοποιώντας πλαστά ή εικονικά τιμολόγια οι επιτήδριοι ζητούν επιστροφές χιλιάδων ευρώ για ποσότητες καυσίμων που δεν χρησιμοποιήσαν ποτέ.
- Να διατεθούν σε κρίσιμα πόστα ταχύπλοα σκάφη για την πραγματοποίηση ουσιαστικών και συστηματικών ελέγχων στα «σλέπια». Ως παράδειγμα αναφέρεται το Ζ' Τελωνείο Πειραιά, στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται ο έλεγχος και η παρακολούθηση 50 μικρών δεξαμενόπλοιων («σλέπια»), τα οποία εφοδιάζουν με αφορολόγητα καύσιμα τα πλοία. Οι έλεγχοι αυτοί προβλέπονται και σήμερα αλλά η διενέργειά τους είναι αδύνατη δεδομένου ότι πολλές φορές τα «σλέπια» ελλιμενίζονται σκόπιμα σε δυσπρόσιτα σημεία (π.χ. στο τέλος σειράς μεγάλου αριθμού παροπλισμένων πλοίων κ.λπ.) ώστε να μην μπορούν να τα προσεγγίσουν τα ελεγκτικά όργανα.
- Καθορισμός ειδικού σημείου όπου θα δένουν τα «σλέπια», αλλά και η δημιουργία σταθμών ανεφοδιασμού καυσίμων των πλοίων, ώστε να ελέγχονται απόλυτα οι προμήθειες τους σε αφορολόγητα καύσιμα¹⁴.

¹⁴ Εφημερίδα Πρώτο Θέμα, Φύλλο 06/08/2006

3.1.3 Τσιγάρα

Όπως αναφέραμε παραπάνω στην περίπτωση των καυσίμων, έτσι και στο λαθρεμπόριο τσιγάρων έχουμε «αναζωπύρωση» του φαινομένου εξαιτίας των αυξήσεων των φόρων με την κυβέρνηση να προσδοκά οφέλη της τάξεως του 1 δισ. ευρώ. Συγκεκριμένα τον Ιανουάριο ο αναλογικός φόρος αυξήθηκε από 57% σε 63% και ο παλιός από 5,7% σε 7%. Με τα μέτρα του Φεβρουαρίου ο αναλογικός αυξήθηκε στο 65% και ο ΦΠΑ στο 21% από 19%. Ωστόσο η εκτίναξη της τιμής σε επίπεδα πλέον άνω των τεσσάρων ευρώ, εκτιμάται από παράγοντες της αγοράς ότι θα γιγαντώσει επικίνδυνα το λαθρεμπόριο. Όπως χαρακτηριστικά μας επισημαίνουν παράγοντες της αγοράς, όταν το 70% της τελικής τιμής ενός πακέτου τσιγάρων είναι δασμός, εύλογα ανοίγει τις ορέξεις των λαθρεμπόρων και όσο υψηλότερες είναι οι λιανικές τιμές τόσο μεγαλύτερο το κίνητρο για ανάπτυξη του λαθρεμπορίου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας εξέλιξης αποτελεί η Βρετανία, όπου όταν στις αρχές της δεκαετίας προχώρησε στην επιβολή υψηλών δασμών στα τσιγάρα, το λαθρεμπόριο διογκώθηκε με εκρηκτικούς ρυθμούς. Η λιανική τιμή ενός πακέτου τσιγάρων στη Βρετανία κινείται στα επίπεδα των 6-7 ευρώ με αποτέλεσμα το λαθρεμπόριο να «εκπροσωπεί» πάνω από το 35% της συνολικής λιανικής αγοράς. Πέραν όμως των κινδύνων για αύξηση του λαθρεμπορίου, το γεγονός ότι πλέον τα ακριβά τσιγάρα θα πωλούνται περίπου 4,4 ευρώ θα επιφέρει πλήγμα στις πωλήσεις και κατ' επέκταση στα προσδοκώμενα φορολογικά έσοδα.

Εφόσον επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις παραγόντων ότι η μείωση πωλήσεων σε ετήσια βάση μπορεί να φτάσει στα επίπεδα του 8-10%, αυτό θα μεταφράζεται σε απώλεια εσόδων τον επόμενο χρόνο της τάξης των 500 εκ. ευρώ. Μειωμένες πωλήσεις όμως σημαίνουν μειωμένα φορολογικά έσοδα. Δηλαδή ένα σημαντικό τμήμα των προσδοκώμενων φόρων δεν θα μπει ποτέ στα ταμεία του Δημοσίου, εξαιτίας της πτώσης των πωλήσεων που θα επιφέρει η ραγδαία αύξηση της φορολογίας.

Η ιστορία των τελευταίων χρόνων επιβεβαιώνει τους φόβους για αύξηση του λαθρεμπορίου. Το 2008 και ενώ είχε αυξηθεί ο ειδικός φόρος, κατασχέθηκαν 216,5 εκ. πακέτα, τα οποία αντιστοιχούν σε διαφυγόντες δασμούς και φόρους ύψους 29,5 εκ. ευρώ, ενώ το 2007, οι αντίστοιχοι αριθμοί ήταν 149 εκ. πακέτα, και 18,8 εκ. ευρώ.

Προ τετραετίας το ποσοστό των λαθραίων τσιγάρων δεν υπερέβαινε το 4% της αγοράς, όταν ο μέσος όρος στην Ευρώπη κυμαίνεται το 10%. Οι αυξήσεις όμως των τελευταίων ετών ανέβασαν σημαντικά το ποσοστό αυτό.

Κίνα, Αλβανία, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, και Αίγυπτος, είναι οι συνηθέστερες χώρες απ' όπου μεταφέρονται όχι μόνο την Ελλάδα, αλλά ολόκληρη την Κεντρική και Δυτική Ευρώπη τσιγάρα-μαϊμού με ετικέτες γνωστών βιομηχανιών που κατασκευάζονται σε εργαστήρια με την πρόσμειξη επικίνδυνων χημικών ουσιών. Επίσης ποσότητες που αγοράζονται από εμπόρους, με σκοπό την εξαγωγή τους, ενώ αρχικά με νόμιμες διαδικασίες το φορτίο περνάει τα σύνορα, κάπου στη διαδρομή «χάνεται» και επιστρέφει στην Ελλάδα όπου πωλούνται παράνομα. Μια άλλη περίπτωση λαθρεμπορίου αφορά τις παράνομες εισαγωγές από βαλκανικές κυρίως χώρες.

Πέραν όμως της άνθισης του λαθρεμπορίου με την επιβολή υψηλών δασμών δημιουργείται τεράστια ψαλίδα στις τιμές των τσιγάρων με τις χώρες που συνορεύουμε, ανοίγοντας παράθυρο για περισσότερα διαφυγόντα έσοδα. Μετά τη βουλγαρική βενζίνη και τα τσιγάρα στη γειτονική χώρα θα προσελκύσουν τους Έλληνες που διαμένουν στους όμορους νομούς, εξαιτίας της μειωμένης σχεδόν στο μισό λιανικής τους τιμής. Όταν για παράδειγμα ένα πακέτο τσιγάρα που στην Ελλάδα θα κοστίζει πλέον 4,40 ευρώ, στη Βουλγαρία κοστίζει 2,5 ευρώ, η διαφορά για κάθε πακέτο φθάνει το 1,9 ευρώ.

Το λαθρεμπόριο καπνού υπολογίζεται ότι στοιχίζει στα κράτη μέλη της ΕΕ 9,5 δισεκατομμύρια ευρώ κάθε χρόνο σε διαφυγόντα έσοδα και συνεπώς, η καταπολέμησή του αποτελεί προτεραιότητα για την Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) έχει στηρίξει συμφωνίες με τις εταιρείες προϊόντων καπνού Philip Morris International και Japan Tobacco, οι οποίες προβλέπουν την ανάπτυξη και λειτουργία συστημάτων «εντοπισμού και ιχνηλασιμότητας» για προϊόντα καπνού. Πέραν αυτών των προσπαθειών από πλευράς των επιχειρήσεων, η Επιτροπή προτίθεται να διενεργήσει πλήρη έρευνα για τα πιθανά οφέλη των ανεξάρτητων συστημάτων για τον εντοπισμό προϊόντων καπνού στην Ευρώπη μέσω της τεχνολογίας που είναι ήδη σε λειτουργία¹⁵.

¹⁵ Νάνος Κ., Άρθρο στην εφημερίδα Έθνος, 27/03/10

Στη χώρα μας, οι κατασχέσεις μόνο για την περίοδο Ιανουαρίου – Ιουνίου 2010 καταγράφονται στον ακόλουθο πίνακα

ΚΑΤΑΣΧΕΣΕΙΣ ΤΣΙΓΑΡΩΝ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΚΕΤΩΝ
6/1/2010	3,950,000
20/1/2010	514,000
2/3/2010	453,000
10/4/2010	1012,000
29/4/2010	500,000
ΣΥΝΟΛΟ	6,429,000

Πίνακας 3.4: Κατασχέσεις Λαθραίων Τσιγάρων στην Ελλάδα για την περίοδο Ιανουαρίου – Ιουνίου 2010¹⁶

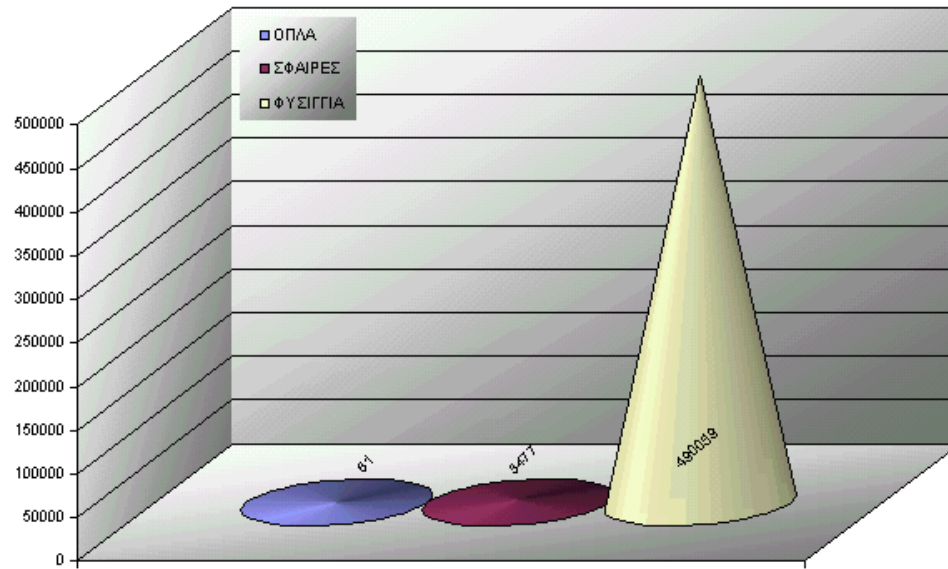
3.1.4 Όπλα - Πυρομαχικά

Αρμόδιο για τελωνειακές παραβάσεις που σχετίζονται με όπλα – πυρομαχικά είναι το Β΄ Τμήμα της 33ης Διεύθυνσης. Για τον έλεγχο της εισαγωγής, εξαγωγής και διαμετακόμισης όπλων και πυρομαχικών, τηρούνται οι διατάξεις του Ν.2168/1993 «Ρύθμιση θεμάτων που αφορούν όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες, εκρηκτικούς μηχανισμούς και λοιπές διατάξεις». Για οποιαδήποτε μεταφορά όπλων, πυρομαχικών και λοιπών ειδών που αναφέρονται στον νόμο, μέσω της Ελληνικής επικράτειας με προορισμό άλλη χώρα, εκδίδεται άδεια διαμετακόμισης από τα Υπουργεία Δημοσίας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας, κατά περίπτωση, μετά από σύμφωνη γνώμη των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Οικονομικών. Οι όροι και η διαδικασία εκδόσεως της ανωτέρω άδειας έχουν καθοριστεί με την Κοινή Υπουργική Απόφαση αρ.3009/2/21-Γ/20.04.1994 (Φ.Ε.Κ. 892Β/01.12.1994), την οποία έχει συνυπογράψει και ο Υπουργός των Οικονομικών.

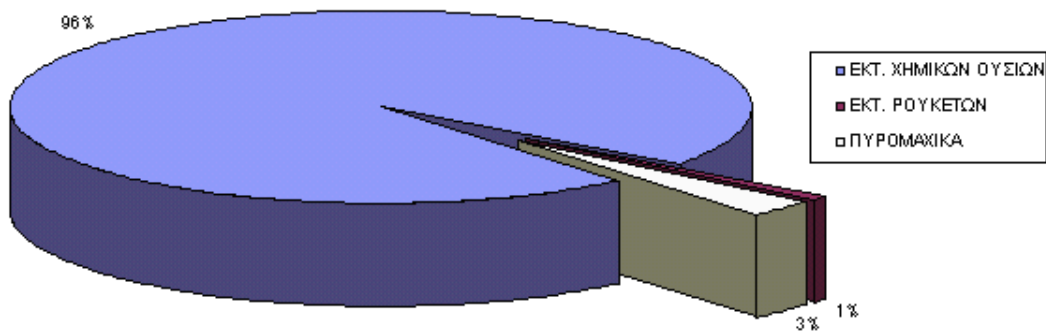
Οι τελωνειακοί υπάλληλοι, προκειμένου για τα όπλα και λοιπά αντικείμενα του νόμου που εισάγονται στα Τελωνεία κατά παράβαση των διατάξεων του

¹⁶ Ενημερωτικό Σημείωμα για το ΣΔΟΕ, 18/06/10

παρόντος Νόμου δικαιούνται να προβαίνουν στην κατάσχεση των ειδών αυτών και στη σύλληψη των υπαιτίων. Η δράση των τελωνειακών υπηρεσιών στο συγκεκριμένο τομέα για τη χρονική περίοδο 1995-1999 συνοψίζεται στα ακόλουθα διαγράμματα¹⁷.

Διάγραμμα 3.3: Κατασχέσεις όπλων για την περίοδο 1995-1999

Διάγραμμα 3.4: Κατασχέσεις πυρομαχικών για την περίοδο 1995-1999

¹⁷ <http://www.gsis.gr/customs>

3.1.5 Διανοητική Ιδιοκτησία

Η συγκεκριμένη παράμετρος του λαθρεμπορίου παρουσιάζει σημαντικές ιδιαιτερότητες γιατί σχετίζεται με το ζήτημα της πληροφορίας ως μέσο αποθήκευσης, πρόσβασης και χρήσης. Γίνεται επομένως κατανοητό το εύρος που καλύπτει ο τομέας της διανοητικής ιδιοκτησίας και τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Άλλωστε η διανοητική ιδιοκτησία έχει μοναδικά χαρακτηριστικά που την καθιστούν ένα από τα πλέον σύνθετα θέματα και στον νομικό τομέα. Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι:

- Το αντικείμενο της είναι άυλο
- Υπάρχει μια ιδιαίτερη ηθική σχέση ανάμεσα στο δημιουργό και στο δημιούργημά του
- Το προϊόν διανοητικής διεργασίας είναι μοναδικό

Αναφερόμαστε συνεπώς σε ένα νευραλγικό τομέα που περιλαμβάνει :

- τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (εφευρέσεις),
- τα υποδείγματα χρησιμότητας (μικρές εφευρέσεις),
- τα δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών,
- τα σήματα,
- τα βιομηχανικά σχέδια και
- τις προστατευόμενες γεωγραφικές ονομασίες προελεύσεως.

Ο τόσο παραγωγικός αυτός τομέας όμως πλήττεται κατ' εξοχήν από την πειρατεία που θέτει σε κίνδυνο το σύστημα της διανοητικής ιδιοκτησίας. Η πειρατεία αγαθών του πνεύματος και της διάνοιας δεν αφορά βέβαια μόνο στην Ελλάδα, αλλά αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο, που ταλανίζει όλες τις αναπτυγμένες χώρες και αποκτά ανησυχητικές διαστάσεις.

Τα Τελωνεία εξ' ορισμού έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο της ευθύνης για την εκστρατεία της καταπολέμησης του φαινομένου αυτού. Οι τελωνειακοί υπάλληλοι, λόγω της φυσικής τους παρουσίας στις εισόδους και εξόδους της χώρας και της αποκλειστικής τους εξουσίας να διενεργούν ελέγχους σε εμπορεύματα για τα οποία υποβάλλεται διασάφηση για την κυκλοφορία τους διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλο στην καταπολέμηση των αδικημάτων σε βάρος των δικαιωμάτων της διανοητικής ιδιοκτησίας. Οι αποτελεσματικοί και ενιαίοι τελωνειακοί έλεγχοι για την προστασία των νομίμων επιχειρήσεων από τον αθέμιτο ανταγωνισμό και την κλοπή γνώσης είναι

ουσιώδεις για την προστασία των συμφερόντων της κοινότητας και για την καταπολέμηση του κινδύνου της στρέβλωσης του ανταγωνισμού.

Το νομικό πλαίσιο που διέπει τη διανοητική ιδιοκτησία σχετίζεται με τη Συμφωνία TRIPs, η οποία αφορά στα Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας στον Τομέα του Εμπορίου και περιλαμβάνεται στην Τελική Πράξη του Γύρου της Ουρουγουάης (Μαρακές 1994). Η Ελλάδα κύρωσε την Συμφωνία TRIPs με το ν. 2290/1995. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική είναι η πολυμερής εμπορική συμφωνία ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement) για τη δημιουργία ενός γενικευμένου νομικού πλαισίου με δικό του διοικητικό όργανο εκτός των υφιστάμενων διεθνών θεσμών όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), ο Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (WIPO) των Ηνωμένων Εθνών.

Η νομοθεσία επισφραγίζει το ρόλο των τελωνείων, παραχωρώντας τους αποκλειστικές εξουσίες κατά τη διακίνηση των εμπορευμάτων που παραβιάζουν τα δικαιώματα αυτά και συγκεκριμένα όταν υπάρχει εκ πρώτης όψεως υποψία ότι εμπορεύματα:

- είναι εμπορεύματα παραποίησης ή απομίμησης
- είναι πειρατικά εμπορεύματα
- παραβιάζουν:
 - ο διπλώματα ευρεσιτεχνίας προϊόντος
 - ο συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας
 - ο εθνικό ή κοινοτικό τίτλο προστασίας των φυτικών ποικιλιών
 - ο δικαιώματα σε εμπορικά σήματα
 - ο δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας
 - ο ονομασίες προέλευσης και γεωγραφικές ενδείξεις
 - ο γεωγραφικές ονομασίες
 - ο δικαιώματα σε βιομηχανικά σχέδια.

Είναι σημαντικό πάντως να γίνει κατανοητό ότι η παραποίηση έχει εξελιχθεί τόσο πολύ που είναι απαραίτητη η συνδρομή των κατόχων των δικαιωμάτων, προκειμένου οι τελωνειακοί υπάλληλοι να είναι σε θέση να περιστείλουν το φαινόμενο. Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της Ελληνικής Ένωσης Αλουμινίου, η οποία κατήγγειλε στην Γενική Διεύθυνση των Τελωνείων ότι διαπιστώθηκαν στην αγορά του αλουμινίου περιπτώσεις εισαγωγής και προώθησης

συστημάτων αλουμινίου από Τουρκία που αποτελούν αντίγραφα ελληνικών συστημάτων¹⁸.

Πρέπει επίσης να γίνει κατανοητό πως ο έλεγχος της παράνομης πνευματικής ιδιοκτησίας δε σχετίζεται μόνο με «απλά» πειρατικά προϊόντα, άμοιρα ευθυνών για την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών (όπως για παράδειγμα ένα cd), αλλά με προϊόντα που κρύβουν σημαντικούς κινδύνους και στην κατασκευή των οποίων χρησιμοποιούνται τις περισσότερες φορές υλικά που δεν έχουν ελεγχθεί, τοξικές ίνες σε υφάσματα, επικίνδυνες χημικές ουσίες σε παραποιημένα φαρμακευτικά σκευάσματα, κακής ποιότητας υλικά για συνδέσεις- καλωδιώσεις σε ηλεκτρικές – ηλεκτρονικές συσκευές – ανταλλακτικά αυτοκινήτων μηχανημάτων με κακής ποιότητας και μειωμένης αντοχής μέταλλα κ.α. Τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να αποβούν ιδιαίτερα επικίνδυνες και για αυτό το λόγο θα πρέπει να εντατικοποιηθούν οι έλεγχοι και να διευκολύνεται με κάθε τρόπο το έργο των τελωνειακών αρχών.

3.2 Περιπτώσεις αποτελεσματικής λειτουργίας των τελωνειακών υπηρεσιών

Στην παρούσα ενότητα θα αναφερθούμε σε περιπτώσεις που καταδεικνύουν την αποτελεσματική λειτουργία των τελωνειακών υπηρεσιών στη χώρα μας. Η αναφορά σε τέτοιες περιπτώσεις έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί αποδεικνύει στην πράξη πως ο συγκεκριμένος θεσμός λειτουργεί. Θα μπορούσε βέβαια κάποιος, να υποστηρίξει στα πλαίσια της κοινής λογικής πως το συμπέρασμα για τη λειτουργία ή μη του θεσμού θα ήταν δυνατό να εξαχθεί μόνο στην περίπτωση σύγκρισης αποτελεσματικών και μη περιπτώσεων. Μια τέτοια όμως σύγκριση δεν είναι δυνατή για τον απλούστατο λόγο ότι όλες εκείνες οι παράνομες δράσεις που δεν εντοπίζονται αποτελούν μεν περιπτώσεις αναποτελεσματικής λειτουργίας, γεγονός όμως απόλυτα λογικό αν αναλογιστούμε την αέναη παράνομη δραστηριότητα και τις ατελείωτες προσπάθειες για «παράκαμψη των νόμιμων οδών».

¹⁸ Ν.Βερναδάκης, Ημερίδα με θέμα το ρόλο των τελωνείων για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, Αθήνα 04/04/09

Αυτές λοιπόν οι περιπτώσεις που δεν είναι δυνατό να καταγραφούν αναλυτικά και να επεξεργαστούν στατιστικά παρά μόνο να προσεγγιστούν θεωρητικά, δεν απαξιώνουν το θεσμό, αντίθετα δίνουν μεγαλύτερη αξία σε κάθε επιτυχημένη δράση του. Αναλυτικά και δειγματοληπτικά λοιπόν, τέτοιες περιπτώσεις είναι οι εξής:

- 31 Ιουλίου 2001: Σε έλεγχο που διενέργησαν οι υπάλληλοι του τελωνείου Κρυσταλλοπηγής Φλώρινας, εντόπισαν σε ειδική κρύπτη που υπήρχε στην καρότσα φορτηγού 460 δέματα με χασίς, συνολικού βάρους 821 κιλών. Τα ναρκωτικά και το φορτηγό κατασχέθηκαν, ενώ ο οδηγός συνελήφθη και οδηγήθηκε στον Εισαγγελέα Καστοριάς.
- 3 Σεπτεμβρίου 2001: Σε όχημα προερχόμενο από την Τουρκία, εντοπίστηκε από τους τελωνειακούς του μεθοριακού σταθμού Κήπων Έβρου, η μεταφορά σε ειδικές κρύπτες 93,1 κιλών μαριχουάνας. Ο οδηγός συνελήφθη και οδηγήθηκε στον εισαγγελέα Αλεξανδρούπολης.
- 17 Σεπτεμβρίου 2001: Εντοπίστηκαν είκοσι έξι κιλά καθαρής ηρωίνης προερχόμενα από την Τουρκία, σε ειδικά διασκευασμένη κρύπτη στο ρεζερβουάρ πολυτελούς τζίπ από τους τελωνειακούς των Κήπων Έβρου. Ο οδηγός, ανακρινόμενος είπε πως την προμηθεύτηκε από την Κωνσταντινούπολη, μετά από οδηγίες που του έδωσε ισπανοτουρκικό κύκλωμα. Τα ναρκωτικά, το τζίπ και 3.000 μάρκα Γερμανίας, που ήταν μέρος της αμοιβής για τη μεταφορά, κατασχέθηκαν, ενώ ο οδηγός συνελήφθη και οδηγήθηκε στην Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αλεξανδρούπολης.
- 19 Οκτωβρίου 2001 : Οι τελωνειακές αρχές του Νομού Ιωαννίνων στο τμήμα της Κακαβιάς, συνέλαβαν αυτοκίνητο που μετέφερε 12,5 κιλά ηρωίνης και μετά από λίγες ώρες σημείωσαν μία ακόμη επιτυχία με τη σύλληψη ενός ακόμα αυτοκινήτου με κρυμμένα στον αεραγωγό του τέσσερα δέματα που περιείχαν 1,5 κιλό ηρωίνης και μισό κιλό κοκαΐνης. Όπως προέκυψε από την προανάκριση, προορισμός των ναρκωτικών ουσιών ήταν η Αθήνα¹⁹.
- 28 Ιουλίου 2009: Τη σύλληψη ενός άνδρα και μιας γυναίκας υπηκοότητας Βραζιλίας, στην κατοχή των οποίων βρέθηκαν πακέτα κοκαΐνης συνολικού βάρους 2.217,4 γραμμαρίων, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από υπαλλήλους του Τελωνείου Αερολιμένα «Ελ. Βενιζέλος», ανακοίνωσε η

¹⁹ <http://www.gsis.gr/customs>

Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης του ΥΠΟΙΟ²⁰

- Συνολικά 45.000 ζευγάρια παραποιημένων αθλητικών υποδημάτων με το εμπορικό σήμα γνωστής εταιρείας αθλητικών ειδών, εντόπισαν σε κοντέινερ στο χώρο του ΟΛΘ οι υπάλληλοι του Τμήματος Πληροφοριών, Παραποιημένων και Δίωξης του Β΄ Τελωνείου Θεσσαλονίκης²¹.

Αν κάνουμε ορισμένες παρατηρήσεις στις παραπάνω δειγματοληπτικές αναφορές θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τα εξής:

- ο όλες σχεδόν οι παραπάνω περιπτώσεις αφορούν παράνομες δραστηριότητες με ναρκωτικές ουσίες, μια πραγματική μάστιγα της κοινωνίας μας, την οποία εντοπίζουμε άμεσα ή έμμεσα με τις ολέθριες συνέπειές της σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής μας δραστηριότητας, με φυσικό επακόλουθο να μη λείπει ούτε από το συγκεκριμένο τομέα των τελωνείων, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για την «πόρτα εισόδου» όλων αυτών των ουσιών στη χώρα μας
- ο το χρονικό διάστημα που έγινε η πρώτη δειγματοληψία των περιπτώσεων είναι πολύ μικρό (τέσσερις μόλις μήνες) σε σχέση πάντα με το εύρος και τη βαρύτητα των παράνομων δράσεων. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει το ρυθμό μεταβολής των σχετικών με την εργασία μας μεγεθών σε συνάρτηση με το χρόνο. Αν λοιπόν, μέσα σε ένα τόσο μικρό χρονικό διάστημα έχουμε τόσες πολλές περιπτώσεις βαρύνουσας σημασίας για ένα μόνο είδος παρανομίας, χωρίς να υπολογίζουμε εκείνες που διέφυγαν των τελωνειακών αρχών, γίνεται εύκολα αντιληπτό τι είναι συνολικά εκείνο με το οποίο έχουν να κάνουν οι τελωνειακές αρχές, και σε πόσο δυσθεώρητα μεγέθη και πολύπλοκα συστήματα έχουν να πραγματοποιήσουν έλεγχο. Πρόκειται μάλιστα σαφέστατα για έλεγχο ροής, αφού το σύστημά μας δεν είναι στατικό αλλά δυναμικό και συνεχές στη διάρκεια του χρόνου
- ο η διάρκεια του φαινομένου καταδεικνύεται από το ότι ίδια περιστατικά έχουμε για παράδειγμα και το 2009, γεγονός που δε σημαίνει ότι τα τελωνεία

²⁰ Εφημερίδα Ναυτεμπορική, Φύλλο 29/07/09

²¹ Εφημερίδα Ναυτεμπορική, Φύλλο 16/06/09

εκτελούν πλημμελώς τα καθήκοντά τους, αλλά αντίθετα καταδεικνύεται η δυναμική και η έκταση του φαινομένου.

3.3 Διαφθορά των τελωνειακών υπαλλήλων

Η διαφθορά δεν είναι ένα σύγχρονο φαινόμενο, αλλά ως διαδικασία ήταν γνωστή και στην αρχαιότητα²². Από τα πρώτα μάλιστα στάδια του ανθρώπινου πολιτισμού αναγνωριζόταν ότι όποιος είναι σε θέση που ασκεί δημόσια εξουσία, δελεάζεται να χρησιμοποιήσει τη δημόσια θέση του για προσωπικό όφελος²³. Αυτό που έχει αυξηθεί πρόσφατα είναι το ενδιαφέρον για το φαινόμενο αυτό και ιδιαίτερα για τη συστηματική ανάλυσή του. Είναι χαρακτηριστικό ότι πριν από είκοσι περίπου χρόνια, η έρευνα για το θέμα της διαφθοράς και των σχέσεών της με την παραοικονομία και την επίσημη οικονομία ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Όμως σήμερα, το επιστημονικό, πολιτικό και κοινωνικό ενδιαφέρον, καθώς και η έρευνα για το θέμα αυτό παρουσιάζονται αυξανόμενα. Μεταξύ των παραγόντων που συνέβαλαν σε αυτή τη στροφή είναι και το ενδιαφέρον που δημιουργήθηκε και ο δραστικός ρόλος που έπαιξαν, διεθνείς οργανισμοί και μη κυβερνητικές οργανώσεις, ειδικά μετά το τέλος της δεκαετίας του '80²⁴. Εκτός από το αυξημένο ενδιαφέρον, η στροφή στη διερεύνηση της διαφθοράς που παρατηρείται πρόσφατα, οφείλεται και στη διόγκωση του φαινομένου κατά τις τελευταίες δεκαετίες και ιδιαίτερα κατά τη δεκαετία του '90.

Ως διαφθορά του δημόσιου τομέα ορίζεται η κατάχρηση δημόσιας εξουσίας για ιδιωτικό όφελος. Ανάλογα με τη θέση του δημόσιου λειτουργού που εμπλέκεται στη διαφθορά, αυτή μπορεί να διακριθεί σε «πολιτική» και «γραφειοκρατική».

Η πολιτική διαφθορά λαμβάνει χώρα στα ανώτατα επίπεδα των πολιτικών αρχών (πχ. αρχηγοί κρατών, υπουργοί, ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί), ενώ η γραφειοκρατική διαφθορά γίνεται από τη δημόσια διοίκηση κατά τη φάση της καθημερινής παροχής υπηρεσιών (π.χ νοσοκομεία, τελωνεία, εφορίες κλπ).

²² Bardhan P. 1997

²³ Caiden G.E., 2001

²⁴ Abed G.T. ,Gupta S., 2002

Για παράδειγμα η έκταση διαφθοράς στις υπηρεσίες του υπουργείου Οικονομικών είναι τέτοια ώστε μόνο από τις εφορίες έχουν εκδιωχθεί από τον Μάρτιο του 2004 ως τώρα 74 εφοριακοί ενώ εκκρεμούν άλλες πέντε υποθέσεις. Μάλιστα οι 11 από αυτούς που εκδιώχθηκαν εκτίουν ήδη ποινές φυλάκισης για αδικήματα δωροληψίας και απιστίας κατά του Δημοσίου²⁵.

Από την ανάλυση της έννοιας του φαινομένου συμπεραίνεται ότι η διαφθορά συνδέεται άμεσα με την κρατική ισχύ. Αυτό όμως δεν υποδηλώνει ότι ο περιορισμός του κράτους οδηγεί αναγκαστικά και στη μείωση της διαφθοράς²⁶.

Παρατηρούμε δηλαδή πως στην περίπτωση που μας απασχολεί, αυτή των τελωνειακών υπαλλήλων, το είδος της διαφθοράς είναι η γραφειοκρατική και η αιτία της είναι η ισχύ – εξουσία που έχουν στα χέρια τους οι τελωνειακοί υπάλληλοι. Έτσι, μπορούν εύκολα να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκομίσουν συγκεκριμένο όφελος, με πολλούς ομολογουμένως να «πέφτουν» στην παγίδα της θέσης στην οποία βρίσκονται. Παραδείγματα της συγκεκριμένης διαφθοράς έχουν καταγραφεί σε πολλές και διαφορετικές περιπτώσεις. Ενδεικτικά αναφέρουμε την υπόθεση που αποκάλυψε γνωστή εφημερίδα σχετικά με την απόλυση έξι υπαλλήλων από το Τελωνείο Δοϊράνης, οι οποίοι διώχθηκαν και ποινικά για λαθραία διακίνηση τσιγάρων και παράτυπους εκτελωνισμούς. Συνολικά μετατέθηκαν 49 τελωνειακοί υπάλληλοι τους τελευταίους μήνες για αδικήματα όπως

- έκδοση ψευδών βεβαιώσεων,
- διευκόλυνση για είσοδο αλλοδαπών στη χώρα,
- έξοδο από τη χώρα κλεμμένων αυτοκινήτων,
- ψευδορκίες σε δικαστήρια, αλλά και για κατάθεση ανακριβών δηλώσεων «πόθεν έσχες».

Η διενέργεια εκτενέστερων ελέγχων διαπίστωσε παρατυπίες στα Τελωνεία Πειραιά, Νίκης, Κακκαβιάς, Θεσσαλονίκης, Εύβοιας, Ιωαννίνων, Νέων Μουδανιών, Φλώρινας και Καστοριάς²⁷.

²⁵ Χιώτης Β., Εφημερίδα Το Βήμα, 08/10/10

²⁶ Tanzi V. 2000

²⁷ Χιώτης Β., Εφημερίδα Το Βήμα, 08/10/10

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε πως η συγκεκριμένη αναφορά δεν έχει ως σκοπό να απαξιώσει τον τελωνειακό θεσμό, ο οποίος είναι αναμφίβολα έχει κομβική σημασία για την αμφίδρομη ροή αγαθών και χρημάτων στην ελληνική οικονομία. Αντίθετα, τέτοιες αρνητικές συμπεριφορές θα πρέπει να τιμωρούνται παραδειγματικά έτσι ώστε να αποφεύγεται τυχόν επανάληψή τους, γεγονός που θα μπορούσε να προσδώσει αρνητική έννοια σε όλο το θεσμό γενικότερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ

4.1 Ο ρόλος των τελωνείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η θεσμοθέτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσε πρόσφορο έδαφος για τη λειτουργία των τελωνειακών αρχών, με τις απαιτήσεις που δημιουργήθηκαν από αυτήν, να εκφράζουν απόλυτα την τελωνειακή δραστηριότητα, με φυσικό επακόλουθο η τελωνειακή ένωση να αποτελέσει έναν από τους πρώτους ακρογωνιαίους λίθους της ΕΕ. Πρόκειται για ένα γεγονός απόλυτα λογικό αν αναλογιστούμε πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θέλησε ουσιαστικά να συνδέσει διαφορετικά κράτη, κουλτούρες, πολιτισμούς και κυρίως οικονομίες. Αυτή λοιπόν η σύνδεση δεν ήταν δυνατό να επιτευχθεί δίχως έλεγχο. Τη δυνατότητα ελέγχου πρόσφεραν τα τελωνεία με την εποπτεία της λειτουργίας της συγκεκριμένης σύνδεσης και τη φροντίδα έτσι ώστε να παραμένει σύμφωνη με τις τρέχουσες νομικές διατάξεις. Το συγκεκριμένο ρόλο των τελωνείων συνιστούν δράσεις όπως

- κατάργηση των δασμών στα εσωτερικά σύνορα
- καθιέρωση ενός ομοιόμορφου συστήματος φορολόγησης των εισαγωγών
- κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.
- ύπαρξη τελωνειακών υπαλλήλων μόνο στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ

Η τελωνειακή ένωση είναι ένας ενιαίος χώρος συναλλαγών, όπου όλα τα εμπορεύματα κυκλοφορούν ελεύθερα, ανεξάρτητα από το εάν έχουν κατασκευαστεί στην ΕΕ ή έχουν εισαχθεί από το εξωτερικό. Ένα κινητό τηλέφωνο που έχει κατασκευαστεί στη Φινλανδία, για παράδειγμα, μπορεί να αποσταλεί στην Ουγγαρία με κανένα δασμό και κανένα τελωνειακό έλεγχο. Ο δασμός για την εισαγωγή μιας τηλεόρασης από τη Νότια Κορέα καταβάλλεται όταν η τηλεόραση εισέρχεται για πρώτη φορά στην ΕΕ, αλλά στη συνέχεια δεν οφείλεται άλλο ποσό και δεν διενεργούνται άλλοι έλεγχοι. Η δραστηριότητα των τελωνείων παραμένει, ωστόσο, πολύ σημαντική. Οι τελωνειακές υπηρεσίες της ΕΕ διαχειρίζονται το 20% περίπου των παγκόσμιων εισαγωγών, ποσοστό που αντιστοιχεί σε περισσότερους από 2 δις

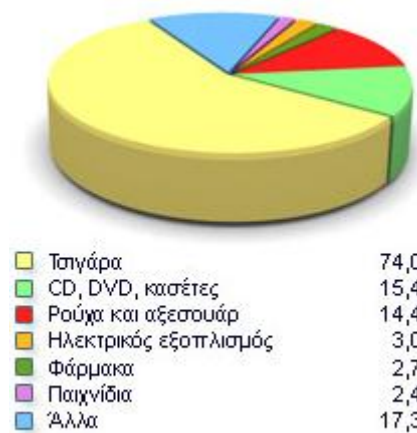
τόνους εμπορευμάτων ετησίως. Τα τελωνεία διεκπεραιώνουν πολύ περισσότερες από 100 εκατομμύρια διασαφήσεις το χρόνο²⁸.

Το σίγουρο είναι πως τα γρανάζια της «τελωνειακής μηχανής» είναι οι ίδιοι οι τελωνειακοί υπάλληλοι. Η σωστή και αποτελεσματική δράση των τελωνείων συνεπάγεται την ανάλογη δραστηριότητα των τελωνειακών υπαλλήλων, για τους οποίους είναι αυτονόητο πως έχουν να επιτελέσουν ένα δύσκολο έργο. Το συνολικό αυτό έργο μπορούμε να το εντάξουμε στους παρακάτω κύριους άξονες:

- εξασφαλίζουν την τήρηση των κανόνων της ΕΕ και της διεθνούς κοινότητας όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών
- μπορούν να επιστρέψουν εισαχθέντα μολυσμένα τρόφιμα ή ηλεκτρικές συσκευές που δεν πληρούν τις κοινοτικές προδιαγραφές
- εξασφαλίζουν την προστασία των ειδών που κινδυνεύουν. Αυτό σημαίνει ότι ελέγχουν το εμπόριο ελεφαντοστού, προστατευόμενων ζώων, πτηνών και φυτών
- εντοπίζουν πλαστά πιστοποιητικά καταγωγής που χρησιμοποιούνται από ορισμένους εισαγωγείς για να πετύχουν χαμηλότερους δασμούς (επιλέγονται χαμηλότεροι δασμοί για φτωχές χώρες από την πολιτική πρόνοιας της Ε.Ε)
- προστατεύουν επίσης την πολιτιστική μας κληρονομιά παρακολουθώντας τη λαθραία διακίνηση καλλιτεχνικών θησαυρών
- ελέγχουν τη νομιμότητα της εξαγωγής ευαίσθητων τεχνολογιών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή πυρηνικών ή χημικών όπλων
- βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της μάχης κατά της παραποίησης/απομίμησης αγαθών, από κινητά τηλέφωνα έως φάρμακα, και της αναπαραγωγής προϊόντων χωρίς άδεια (πειρατείας), όπως CD και λογισμικού, στηρίζοντας έτσι τη δημόσια υγεία και ασφάλεια και τις θέσεις εργασίας όσων απασχολούνται σε νόμιμες επιχειρήσεις παραγωγής αυτών των προϊόντων. Οι τελωνειακοί υπάλληλοι της ΕΕ κατάσχεσαν 250 εκατ. προϊόντα παραποίησης/απομίμησης το 2006. Ενδεικτικό είναι το ακόλουθο διάγραμμα

²⁸ Ενημερωτικό Φυλλάδιο για τα 40 χρόνια της Τελωνειακής Ένωσης

που απεικονίζει τον ετήσιο μέσο όρο κατασχεμένων προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση²⁹.

Διάγραμμα 4.1: Ετήσιος μέσος όρος κατασχεμένων προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (σε εκατομμύρια)

- βοηθούν στη συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τη λήψη αποφάσεων για το αν θα τεθούν όρια για τα εμπορεύματα τα οποία δεν τηρούν τους κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού έναντι των προϊόντων της ΕΕ
- συγκεντρώνουν στοιχεία σχετικά με τις ροές του εμπορίου τα οποία βοηθούν τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να εντοπίζουν τις οικονομικές τάσεις
- ελέγχουν αν όσοι ταξιδεύουν μεταφέροντας σημαντικά χρηματικά ποσά ή ισοδύναμα μέσα (όπως ομόλογα ή επιταγές στον κομιστή) προσπαθούν να νομιμοποιήσουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες ή να φοροδιαφύγουν.
- συμβάλλουν στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων, ναρκωτικών, πορνογραφικού υλικού και όπλων
- ενισχύουν την προσπάθεια της αστυνομίας και των υπηρεσιών μετανάστευσης για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας
- είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό της απάτης κατά τη δήλωση ή την καταβολή του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) ή την αποφυγή καταβολής ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβάλλονται σε είδη όπως τα τσιγάρα³⁰.

²⁹ Ενημερωτικό Φυλλάδιο για τα 40 χρόνια της Τελωνειακής Ένωσης

³⁰ <http://europa.eu/pol/cust>, τελευταία ενημέρωση 03/2008

4.2 Μνημόνια συνεργασίας με φορείς της αγοράς

Το πρόγραμμα σύναψης μνημονίων συμφωνίας το ξεκίνησε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων και έχει αποδειχθεί επιτυχές στην εδραίωση της συνεργασίας μεταξύ τελωνείων και επιχειρήσεων ανά τον κόσμο και σε συγκεκριμένους τομείς αλλά και στη γενικότερη εμπορική πολιτική. Δεν πρόκειται για έννομη σχέση, με την έννοια ότι δεν παράγει έννομα αποτελέσματα (εκτός εάν κυρωθεί με νόμο), αλλά για μια δομημένη συνεργασία αμοιβαία επωφελή. Το πλαίσιο, τη δομή και τους όρους της συνεργασίας τα καθορίζει το μνημόνιο. Η συνεργασία προϋπάρχει, έχει εδραιωθεί και έχει αποδειχθεί αξιόπιστη πριν από την υπογραφή του μνημονίου. Με την υπογραφή του μνημονίου η συνεργασία αποκτά συγκεκριμένη δομή, με την έννοια ότι περιγράφονται αναλυτικά οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν τα μέρη προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους του.

Η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης έχει υιοθετήσει την πρακτική αυτή εδώ και χρόνια, με ικανοποιητικά αποτελέσματα. Έχουν υπογραφεί μνημόνια με την DHL, με την Bimco (Διεθνές Ναυτιλιακό Συμβούλιο Βαλτικής που αντιπροσωπεύει το 45% του παγκόσμιου εμπορικού στόλου), με την A.E. Bacacos, με το Σύνδεσμο Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδας, με το Σύνδεσμο Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών για την παρεμπόδιση της εκτροπής των προδρόμων ουσιών στην παρασκευή ναρκωτικών κ.α.

Τα αμοιβαία οφέλη που προκύπτουν είναι ότι όχι μόνο υπάρχει ένας ανοιχτός διάυλος επικοινωνίας μεταξύ των μερών με καθορισμένα πρόσωπα επαφής, άμεση ανταλλαγή πληροφοριών και κατά προτεραιότητα ενημέρωση, αλλά παράλληλα η εταιρεία ή ο φορέας βελτιώνει το προφίλ του στον εμπορικό κόσμο, αποκτά ένα επιπλέον πιστοποιητικό, ένα ISO αξιοπιστίας. Το σημαντικό σημείο όσον αφορά στα μνημόνια συνεργασίας έγκειται στη διάθεση της Τελωνειακής Υπηρεσίας προκειμένου να προχωρήσει στην υπογραφή νέων μνημονίων, επιδεικνύοντας την πρόθεση του κράτους να εντάξει αρμονικά τη λειτουργία του τελωνειακού θεσμού στο γενικότερο μηχανισμό της αγοράς³¹.

³¹ Ευθυμιάτου Μ., Περιοδικό Supply Chain & Logistics, Τεύχος 24, 08/2009

4.3 Ο τελωνειακός θεσμός στην ευρωπαϊκή κοινότητα

4.3.1 Ευρωπαϊκή Στρατηγική

Οι στρατηγικοί στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα επόμενα χρόνια στον τελωνειακό τομέα είναι οι εξής:

- να συγκροτηθεί ένα πλαίσιο το οποίο θα στηρίζεται σε διαφανείς, πάγιους και κατάλληλους κανόνες που ευνοούν την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου
- να διατεθούν οι απαιτούμενοι πόροι στην Κοινότητα και τα κράτη μέλη
- να προστατευθεί η κοινωνία από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και να διασφαλιστούν τα οικονομικά, εμπορικά, υγειονομικά και περιβαλλοντικά συμφέροντά της.

Για να θεσπισθεί η νέα στρατηγική για την τελωνειακή ένωση, η Επιτροπή έχει υποδείξει τους εξής πέντε τομείς δράσης:

- απλούστευση και εξορθολογισμός της νομοθεσίας,
- βελτίωση των τελωνειακών ελέγχων,
- παροχή άριστων υπηρεσιών στην επιχειρηματική κοινότητα,
- βελτίωση της κατάρτισης και
- βελτίωση της διεθνούς συνεργασίας στον τελωνειακό τομέα.

Οι τροποποιήσεις της τελωνειακής νομοθεσίας κρίνεται ότι είναι αναγκαίες προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα φαινόμενα της απάτης και να συνυπολογισθούν οι εξελίξεις στον επιχειρηματικό τομέα. Για να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος θα πρέπει:

- να συμμετέχουν οι επιχειρήσεις στην προπαρασκευή της νομοθεσίας και να υποστηρίζονται στην περίπτωση περίπλοκων νομοθετικών ρυθμίσεων
- να συνεχιστεί η εναρμόνιση των κυρώσεων
- να κατοχυρωθεί ότι όλες οι κανονιστικές ρυθμίσεις επιτρέπουν την ηλεκτρονική διαβίβαση των δεδομένων
- να βελτιωθεί η εφαρμογή της νομοθεσίας.

Στον τομέα της βελτίωσης των τελωνειακών ελέγχων προτείνεται:

- να βελτιωθούν τα πρότυπα και η εφαρμογή των ελέγχων

- να βελτιωθεί η συνεργασία τόσο μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών όσο και μεταξύ αυτών και των φορολογικών αρχών, της αστυνομίας κ.λπ.
- να χρησιμοποιηθεί με αποτελεσματικότερο τρόπο η ανάλυση του κινδύνου
- να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης, της πειρατείας και των κίβδηλων πρακτικών σήμανσης όσον αφορά την καταγωγή
- να καθιερωθεί ένα νέο μηχανογραφημένο σύστημα διαμετακόμισης
- να εφαρμοστούν οι νέες τεχνολογίες της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα
- να διαμορφωθούν κοινές βασικές προδιαγραφές λογιστικού ελέγχου μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών.

Για να βελτιώνονται συνεχώς οι υπηρεσίες που παρέχονται στην επιχειρηματική κοινότητα και να φτάσουμε στο ζητούμενο της άριστης ποιότητας θα πρέπει να υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- απλούστευση και βελτίωση των διαδικασιών
- διευκόλυνση της ηλεκτρονικής πρόσβασης στις τελωνειακές πληροφορίες
- συνέχιση των προσπαθειών για τη διευκόλυνση των συναλλαγών
- κατάρτιση μνημονίων συμφωνίας για την ενίσχυση της συνεργασίας.

Η κατάρτιση των τελωνειακών υπαλλήλων και των οργάνων κρίνεται απολύτως αναγκαία. Η Επιτροπή προτείνει να ληφθούν τα εξής μέτρα:

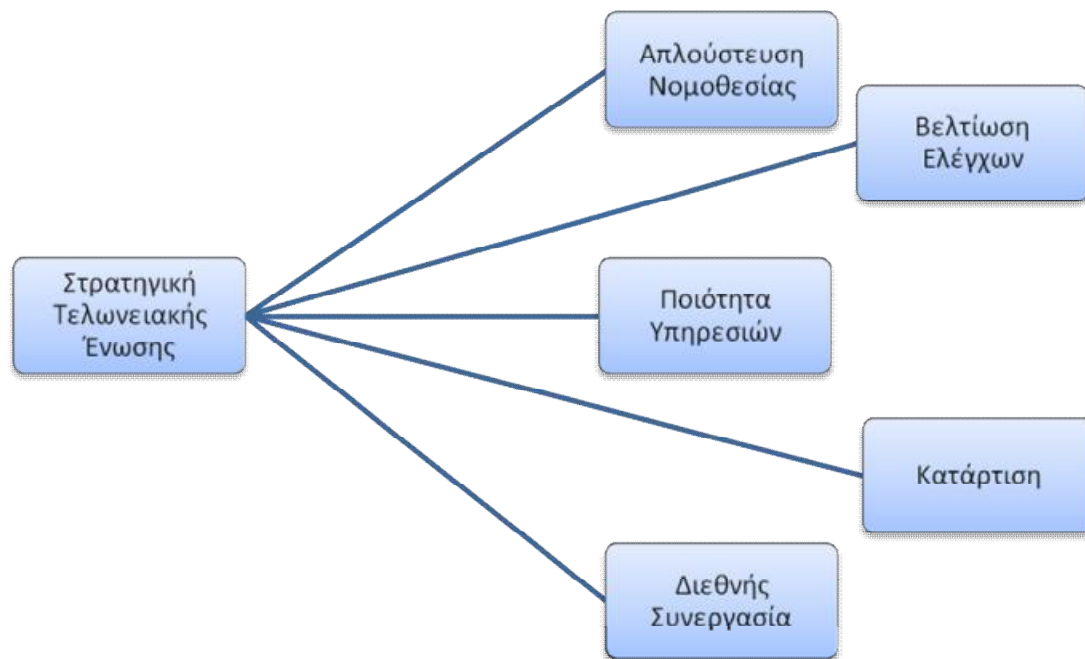
- δημιουργία κοινών βασικών ενοτήτων κατάρτισης
- ολοκλήρωση της μελέτης σκοπιμότητας για την ίδρυση ευρωπαϊκής τελωνειακής σχολής
- προσανατολισμός της κατάρτισης προς τους προβληματικούς τομείς και προς την κατεύθυνση της συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τη νομοθεσία.

Για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών υπηρεσιών, η ευρωπαϊκή επιτροπή τονίζει ότι πρέπει:

- να εκπροσωπείται κατάλληλα η Κοινότητα στα διεθνή φόρουμ τα οποία επιλαμβάνονται των τελωνειακών θεμάτων
- να προωθηθεί η διεθνής συνεργασία για την αντιμετώπιση, μεταξύ άλλων, τόσο των προβλημάτων της διεύρυνσης, όσο και των φαινομένων της απάτης³².

³² <http://europa.eu/pol/cust>, τελευταία ενημέρωση 03/2008

Όλες οι παραπάνω δράσεις συνοψίζονται στο ακόλουθο διάγραμμα.

Διάγραμμα 4.2: Βασικοί άξονες ανάπτυξης Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Τελωνειακής Ένωσης

4.3.2 Ευρωπαϊκές οικονομικές Ενώσεις

Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών - Ε.Ζ.Ε.Σ

Ιδρύθηκε με τη Σύμβαση της Στοκχόλμης που υπογράφηκε στις 4 Ιανουαρίου 1960 και αποτελείται αρχικά από επτά χώρες: Ηνωμένο Βασίλειο, Νορβηγία, Σουηδία, Δανία, Αυστρία, Ελβετία και Πορτογαλία. Η Ε.Ζ.Ε.Σ προέκυψε μετά την αποτυχία των διαπραγματεύσεων το 1956 για τη δημιουργία μιας ευρύτερης Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, που θα περιείχε μια μεγάλη γεωγραφική περιοχή της Δυτικής Ευρώπης. Οι χώρες της Ε.Ζ.Ε.Σ ίδρυσαν μια μικρή Γραμματεία με έδρα τη Γενεύη, η οποία θα εξυπηρετούσε τις ανάγκες της Σύμβασης και θα είχε σχέση με την απελευθέρωση του μεταξύ τους εμπορίου βιομηχανικών προϊόντων.

Η Ε.Ζ.Ε.Σ αποτελούσε μια ζώνη ελευθέρου εμπορίου βιομηχανικών προϊόντων που ολοκληρώθηκε τέλος του 1966 και κάθε χώρα αποτελούσε τη δική της

εμπορική πολιτική απέναντι σε Τρίτες Χώρες. Σκοπός της είναι η δημιουργία μιας εμπορικής Συμφωνίας που θα κάλυπτε όλη τη Δυτική Ευρώπη. Λίγο αργότερα, νέες χώρες όπως η Φιλανδία και η Ιρλανδία έγιναν μέλη της Ε.Ζ.Ε.Σ. Οι Συμφωνίες απελευθέρωσης του εμπορίου των Βιομηχανικών Προϊόντων, υπογράφηκαν το 1972 μεταξύ της ΕΟΚ και των χωρών της Ε.Ζ.Ε.Σ. Ακολουθώντας την πορεία της ΕΟΚ, οι χώρες τις Ε.Ζ.Ε.Σ άρχισαν να περιλαμβάνουν στο εσωτερικό τους δίκαιο και λειτουργίες της αγοράς.

Αργότερα με τη συμμετοχή τους στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο των 18 χωρών της Ευρώπης μόνο η Ελβετία αρνήθηκε να συμμετάσχει στο Δημοψήφισμα το 1992, υπογραμμίζοντας τα οφέλη των χωρών αυτών από την ίδρυση του προγράμματος της ενιαίας αγοράς. Τα οφέλη από τη συμμετοχή και την οικονομική ενοποίηση, πίστευαν πως ήταν πολύ πιο σημαντικά από πιθανά κόστη που θα προκαλούσε ο συμβιβασμός σε σχέση με τη πλήρη εθνική αυτονομία και κυριαρχία. Από το 1995 η Σουηδία, η Φιλανδία και η Αυστρία αποτελούν πλήρη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμβούλιο Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας

Ιδρύθηκε το 1949 και αποτελείται από την πρώην Σοβιετική Ένωση και τις υπόλοιπες χώρες στην Ανατολική Ευρώπη. Υπήρξε για τέσσερις δεκαετίες και διαλύθηκε στο τέλος της δεκαετίας του 1980 μαζί με τη κατάρρευση των καθεστώτων αυτών. Αποτέλεσε μια προσπάθεια σχεδιασμένης Οικονομικής Ολοκλήρωσης, η οποία δε στηριζόταν στους κανόνες της ελεύθερης αγοράς.

Η κατανομή των πόρων και των παραγωγικών δραστηριοτήτων στις χώρες της Ένωσης που κυριαρχούσε η Σοβιετική Ένωση, δε στηριζόταν στις διαφορές του απόλυτου και συγκριτικού κόστους, στις δυνάμεις του ανταγωνισμού και στις δομές της αγοράς αλλά και στις επιδιώξεις και τους στόχους του Σχεδίου. Στα πλαίσια του Σχεδίου, επιδιώκεται η δίκαιη κατανομή του εισοδήματος, η επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης και της τεχνολογικής προόδου ή οικονομική συνεργασία με Τρίτες Χώρες.

Το εμπόριο διεξαγόταν μέσω κρατικών οργανισμών σύμφωνα με τους στόχους και τις κατευθύνσεις του Σχεδίου. Μέσα από το Σχέδιο καθορίζεται το σύστημα τιμών στις οικονομίες των διάφορων χωρών. Τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν στα 40 χρόνια λειτουργίας, αντιμετωπίστηκαν με πολλές προσπάθειες διάφορων ρυθμίσεων, οι οποίες δεν μπόρεσαν να δώσουν στις χώρες αυτές ένα ρυθμό ανάπτυξης και ευημερίας.

Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου των Χωρών της Κεντρικής Ευρώπης

Πραγματοποιήθηκε το 1992 (Πρωτόκολλο της Βουδαπέστης) με σκοπό τη δημιουργία μιας Ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου μέχρι το έτος 2000 ή 2002. οι χώρες που την αποτελούν: Τσεχία, Ουγγαρία, Πολωνία και Σλοβακία. Με την προσχώρηση της Ρουμανίας, της Σλοβακίας και των χωρών της Βαλτικής δημιουργείται μια ελεύθερη ζώνη 100 εκατομμυρίων κατοίκων.

4.4 Η Τελωνειακή Ένωση

Η Τελωνειακή Ένωση αποτελεί μια από τις βασικές μορφές οικονομικής ολοκλήρωσης. Η ύπαρξή της στηρίζεται σε δύο βασικές προϋποθέσεις:

- α) την κατάργηση όλων των δασμών μεταξύ των χωρών που συμμετέχουν και
- β) τη θέσπιση ενός κοινού εξωτερικού με τις Τρίτες χώρες.

Οι θετικές επιδράσεις, προέρχονται από τη κατάργηση των δασμών και των περιορισμών στο εσωτερικό της ένωσης, που έχει σαν συνέπεια την ενίσχυση και δημιουργία νέου εμπορίου μεταξύ των κρατών-μελών, χωρίς την κατάργηση των εισαγωγών από Τρίτες χώρες. Αυτό προκαλείται από την αντικατάσταση ή μετατόπιση από τον μη αποτελεσματικό παραγωγό υψηλού κόστους που βρίσκεται στην Ένωση, προς τον αποτελεσματικό παραγωγό χαμηλού κόστους που βρίσκεται επίσης μέσα σε αυτή. Στο γεγονός αυτό που ονομάζεται Δημιουργία Εμπορίου (Trade Creation) οφείλονται οι θετικές επιδράσεις που προκύπτουν σαν συνέπειες της απελευθέρωσης του εμπορίου που πραγματοποιείται στο εσωτερικό της Ένωσης.

Οι αρνητικές επιδράσεις προέρχονται από την ύπαρξη της δεύτερης προϋπόθεσης της Τελωνειακής Ένωσης, δηλαδή είναι συνέπεια του προστατευτισμού

και των περιορισμών στο Εμπόριο με τις Τρίτες χώρες. Το γεγονός αυτό, που οδηγεί στην αντικατάσταση του χαμηλού κόστους παραγωγού που βρίσκεται έξω από την Ένωση, με υψηλού κόστους παραγωγού που βρίσκεται μέσα στην Ένωση, ονομάζεται Μεταστροφή Εμπορίου (Trade diversion). Λόγω της μεταστροφής του εμπορίου, τα κράτη-μέλη της Ένωσης, αγοράζουν μεταξύ τους αυτά που πριν αγόραζαν από Τρίτες χώρες.

Οι δυναμικές επιδράσεις προέρχονται και είναι αποτέλεσμα του μεγάλου μεγέθους αγοράς που δημιουργείται, σε συνδυασμό με τον ανταγωνισμό. Η απομάκρυνση του μικρού μεγέθους αγοράς, οδηγεί στη δημιουργία μιας μεγάλης αγοράς, στα πλαίσια της οποίας μπαίνουν σε κίνηση νέες δυνάμεις και μηχανισμοί ανάπτυξης. Οι ευνοϊκές επιπτώσεις από την αυξανόμενη ένταση του ανταγωνισμού, δεν περιορίζονται μόνο στις τιμές και τα κόστη, αλλά προωθείται η τεχνολογική πρόοδος, αυξάνονται οι επιλογές του καταναλωτή, βελτιώνεται η ποιότητα των αγαθών και υπηρεσιών και επιβάλλεται μια περισσότερο αποτελεσματική οργάνωση των επιχειρήσεων³³.

³³ Δημέλη Κ., 1997

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΤΕΛΩΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

5.1 Συνεργασία Τελωνείων και Σ.Δ.Ο.Ε

Η έννοια του οικονομικού εγκλήματος έχει πολλές παραμέτρους. Στην περίπτωση των τελωνείων, εξετάζουμε εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες συντελείται διακεκριμένη λαθρεμπορία. Η αντιμετώπιση τέτοιου είδους περιστατικών πραγματοποιείται με τη συνεργασία Τελωνείων και Σ.Δ.Ο.Ε, μια συνεργασία που έχει ως στόχο αφενός να εντοπίσει την παράνομη δραστηριότητα και αφετέρου να τιμωρήσει (τις περισσότερες φορές με χρηματικό πρόστιμο ανάλογο της παράβασης) τον παρανομούντα. Χαρακτηριστικό δείγμα αυτής της συνεργασίας αποτελεί ο πίνακας που ακολουθεί, στον οποίο καταγράφονται οι περιπτώσεις υποβολής εκθέσεων από τις περιφερειακές διευθύνσεις του Σ.Δ.Ο.Ε προς τα αρμόδια τελωνεία, εκθέσεις οι οποίες σημαίνουν τον εντοπισμό και την τιμωρία συγκεκριμένης παράνομης οικονομικής δραστηριότητας.

<i>Πίνακας 5.1: Υποβληθείσες Εκθέσεις από το ΣΔΟΕ στα Τελωνεία για την περίοδο Ιανουάριος – Μάιος 2010³⁴</i>		
<i>Περιφερειακή Διεύθυνση ΣΔΟΕ</i>	<i>Αριθμός Εκθέσεων</i>	<i>Ύψος Προστίμων (€)</i>
Αθήνας	1	2.515.882
Θεσσαλονίκης	1	2.004.539
Αττικής	14	5.214.578
Κ.Μακεδονίας	19	140.263
Α.Μακεδονίας	5	37.040
Δ.Μακεδονίας	59	139.247
Δ.Ελλάδας	11	19.129

³⁴ Ενημερωτικό Σημείωμα για το ΣΔΟΕ, 18/06/10

Ηπείρου	4	33.569
Θεσσαλίας	4	12.239
Ιονίων Νήσων	1	1.500
Στ. Ελλάδας	5	10.500
Πελοποννήσου	4	11.697
Β.Αιγαίου	1	5.268
Ν.Αιγαίου	5	24.000
Κρήτης	1	1.500
Σύνολο	135	10.170.951

5.2 Η έννοια του δασμού

Δασμός είναι ο έμμεσος φόρος που μπορεί να επιβληθεί στα εμπορεύματα, τα οποία μεταφέρονται από χώρα σε χώρα, όταν περνούν την τελωνειακή γραμμή. Ανάλογα με τον σκοπό που επιδιώκεται με τους δασμούς, γίνεται διάκριση μεταξύ δημοσιονομικών δασμών και οικονομικών ή προστατευτικών δασμών. Οι πρώτοι έχουν κύριο σκοπό την αύξηση των κρατικών εσόδων, ενώ οι δεύτεροι αποβλέπουν στην αύξηση της τιμής των εμπορευμάτων που εισάγονται, έτσι ώστε να μην μπορούν οι ξένοι παραγωγοί να συναγωνιστούν τους ντόπιους. Εφόσον στην πράξη οι δύο σκοποί συνδυάζονται συχνά, με την έννοια ότι ένας προστατευτικός δασμός αποφέρει έσοδα στο δημόσιο ταμείο, έχουν εναλλακτικό χαρακτήρα: όσο πιο αποτελεσματική είναι η προστατευτική επίδραση του φόρου (και όσο μικρότερη είναι η ποσότητα των ξένων εμπορευμάτων που κατορθώνουν να περάσουν τα σύνορα) τόσο μικρότερο είναι το έσοδο του δημοσίου από τους δασμούς. Στο ακραίο όριο, όταν κανένα ξένο εμπόρευμα δεν κατορθώνει να μπει στη χώρα, η προστασία είναι πολύ μεγάλη και το κέρδος του δημοσίου μηδέν (τότε γίνεται λόγος για απαγορευτικό δασμό).

Σε ότι αφορά το κριτήριο της εφαρμογής, διακρίνεται ο ειδικός δασμός (ανάλογος με την ποσότητα του εμπορεύματος) από τον δασμό ad valorem (ανάλογο με τη χρηματική αξία του). Ενώ ο πρώτος έχει το πλεονέκτημα να διευκολύνει τον προσδιορισμό του ποσού που θα πληρωθεί, καθιστώντας περιττή τη δύσκολη και αμφισβητήσιμη εκτίμηση της αξίας του εμπορεύματος, ο δεύτερος έχει το προσόν να

κατανέμει πιο δίκαια το βάρος του δασμού ανάμεσα στα διάφορα εμπορεύματα του ίδιου τύπου, που εξαιτίας της ποιότητας ή της προέλευσης έχουν διαφορετική αξία, και προσαρμόζεται ευκολότερα στις μεταβολές τιμής, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους μεγάλων διακυμάνσεων της αγοραστικής αξίας του νομίσματος.

Το σύνολο των ισχυόντων εισαγωγικών δασμών αποτελεί το δασμολόγιο. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει διάφορους τύπους δασμών, ανάλογα με τη μεταχείριση των εμπορευμάτων διαφορετικής προέλευσης:

- γενικοί δασμοί, που ισχύουν για εμπορεύματα που προέρχονται από οποιαδήποτε χώρα με την οποία δεν έχουν γίνει ιδιαίτερες συμφωνίες
- συμβατικοί δασμοί (χαμηλότεροι), που επιβάλλονται στα εμπορεύματα που προέρχονται από χώρα με την οποία έχει γίνει εμπορική συμφωνία
- δασμοί προτίμησης (ακόμα χαμηλότεροι), που εφαρμόζονται μεταξύ χωρών που μετέχουν σε μια περιοχή προτίμησης (όπως για παράδειγμα η Βρετανική Κοινοπολιτεία) ή μεταξύ συνδεδεμένων κρατών με την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την αποκαλούμενη μεταβατική περίοδο
- διαφορικοί δασμοί, που είναι οι υψηλότεροι από όλους τους προηγούμενους και εφαρμόζονται στα εμπορεύματα που προέρχονται από μια χώρα εναντίον της οποίας ασκείται τελωνειακός πόλεμος.

Οι δασμοί είχαν επιβληθεί αρχικά για καθαρά δημοσιονομικούς σκοπούς και υπήρχαν κατά την αρχαιότητα στην Ελλάδα και στη Ρώμη. Κατά τον Μεσαίωνα, σε συνδυασμό με πολλές και ποικίλες άλλες μορφές φορολογίας (διόδια κλπ.), οι δασμοί είχαν σκοπό να πλουτίζουν το ταμείο των ηγεμόνων, των φεουδαρχών, των αρχόντων και των κοινοτήτων και επιβάρυναν πολύ και με πολλούς τρόπους τα εμπορεύματα που ταξίδευαν από χώρα σε χώρα, από επαρχία σε επαρχία, από πόλη σε πόλη, σε σημείο που να δημιουργούν μεγάλο εμπόδιο στην ανάπτυξη του εμπορίου. Η αναζωογόνηση, από το τέλος του Μεσαίωνα, της οικονομικής και εμπορικής δραστηριότητας και η δημιουργία στη δυτική Ευρώπη μεγάλων ενιαίων κρατών προκάλεσαν διττή εξέλιξη: ενοποίηση και απλοποίηση του συστήματος επιβολής δασμών, όχι μόνο για την εξασφάλιση εσόδων στο δημόσιο ταμείο, αλλά και ως όργανο της οικονομικής πολιτικής που απέβλεπε στην προστασία της εκάστοτε εθνικής βιομηχανίας από τον ξένο ανταγωνισμό.

Η εξέλιξη αυτή βρήκε έκφραση τον 16ο αι. στον μερκαντιλισμό (ή, αλλιώς, εμποροκρατία) που χρησιμοποίησε τους δασμούς για να εμποδίσει την είσοδο στη χώρα των ξένων εμπορευμάτων. Η αναζωογόνηση της γεωργίας, που διακήρυσσαν

τον 18ο αι. οι φυσιοκράτες, επεξέτεινε τους προστατευτικούς δασμούς και στα σιτηρά (νόμοι σίτου). Την ίδια περίοδο, οι μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες, εκτός από την Ιταλία και τη Γερμανία που δεν είχαν ακόμα πολιτικά ενωθεί, κατόρθωσαν να πραγματοποιήσουν με βαθμιαία κατάργηση των εσωτερικών δασμών την τελωνειακή τους ενότητα.

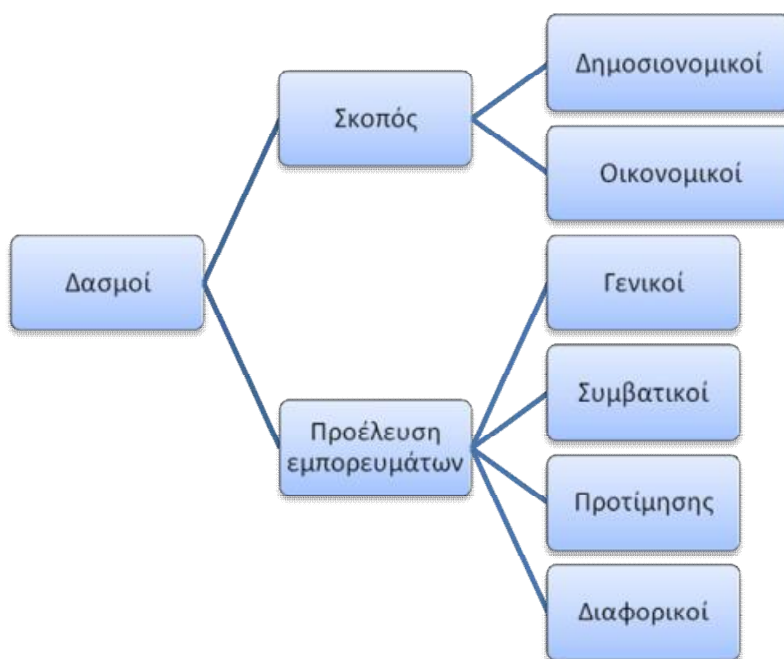
Αλλά το καθεστώς των προστατευτικών δασμών τόσο στο βιομηχανικό όσο και στο γεωργικό πεδίο έκρυβε μέσα του μια βασική αντίφαση: οι βιομηχανίες που είχαν αναπτυχθεί με την προστατευτική σκιά των δασμών χρειάζονταν, για να μπορέσουν να επιβληθούν στις ξένες αγορές, φτηνά εργατικά χέρια. Ο φόρος στα σιτηρά, διατηρώντας υψηλή την τιμή του ψωμιού και επομένως το κόστος της ζωής, υποχρέωνε τους βιομηχάνους να πληρώνουν υψηλότερα ημερομίσθια. Για να διευκολύνουν τις άλλες χώρες να ανοίξουν τις πόρτες τους στις εθνικές εξαγωγές, έπρεπε να μπορούν να τους προσφέρουν σε αντάλλαγμα μεγαλύτερο άνοιγμα της εθνικής αγοράς στα ξένα εμπορεύματα. Αυτές οι νέες απαιτήσεις διακηρύχτηκαν κυρίως στη Μεγάλη Βρετανία από τους υποστηρικτές του φιλελευθερισμού, οι οποίοι από τα μέσα του 19ου αι. πέτυχαν την κατάργηση του δασμού του σιταριού και τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών με πολλές χώρες. Έτσι, στους εξωτερικούς δασμούς δόθηκε πάλι κυρίως δημοσιονομικός στόχος και με τη ρήτρα «του μάλλον ευνοούμενου κράτους» που έμπαινε στις συμφωνίες γενικεύτηκε η εφαρμογή των συμβατικών δασμών.

Πολλές όμως χώρες εξακολούθησαν να εφαρμόζουν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, τον προστατευτισμό και ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον επανέφερε στην επιφάνεια. Με τη μεγάλη κρίση γενικεύτηκε η εγκατάλειψη της ελευθερίας των ανταλλαγών και, αντίθετα, σε πολλές χώρες αναπτύχθηκε η τάση προς την αυτάρκεια. Από τους λόγους αυτούς, στους τελωνειακούς δασμούς προστέθηκαν και άλλα όργανα ελέγχου των ανταλλαγών, πολύ πιο δεσμευτικά και περιοριστικά (ποσοστά εισαγωγής), που έριχναν σε δεύτερη μοίρα το δασμολογικό όργανο.

Την τελευταία περίοδο οι τελωνειακοί δασμοί ξαναβρήκαν ένα μέρος της παλιάς σημασίας τους, γιατί μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο σημειώθηκε επιστροφή σε μεγαλύτερη ελευθερία του εμπορίου. Η ανανεωμένη οικονομική αλληλεξάρτηση των εθνών βρήκε τη σημαντικότερη αναγνώρισή της στις συνθήκες που αποβλέπουν

στη δημιουργία ζωνών ελεύθερης ανταλλαγής και τελωνειακής ένωσης, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ)³⁵.

Τα είδη των δασμών και ο απώτερος στόχος κάθε είδους παρουσιάζεται παραστατικά στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 5.1: Κατηγοριοποίηση δασμών

5.3 «Ξέπλυμα» Χρήματος

Ως «ξέπλυμα» χρήματος αναφέρεται η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Με τον όρο αυτό περιγράφεται η διαδικασία μέσω της οποίας αποκρύπτεται η ύπαρξη, η παράνομη πηγή ή η παράνομη χρήση εσόδων, τα οποία στη συνέχεια μεταμφιέζονται με τέτοιο τρόπο ώστε η προέλευσή τους να εμφανίζεται νόμιμη. Ο όρος νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες (εγκληματικές) δραστηριότητες αναφέρεται διεθνώς σε πολλές νομοθετικές ρυθμίσεις, αναλύσεις και αναφορές με την ονομασία «money laundering».

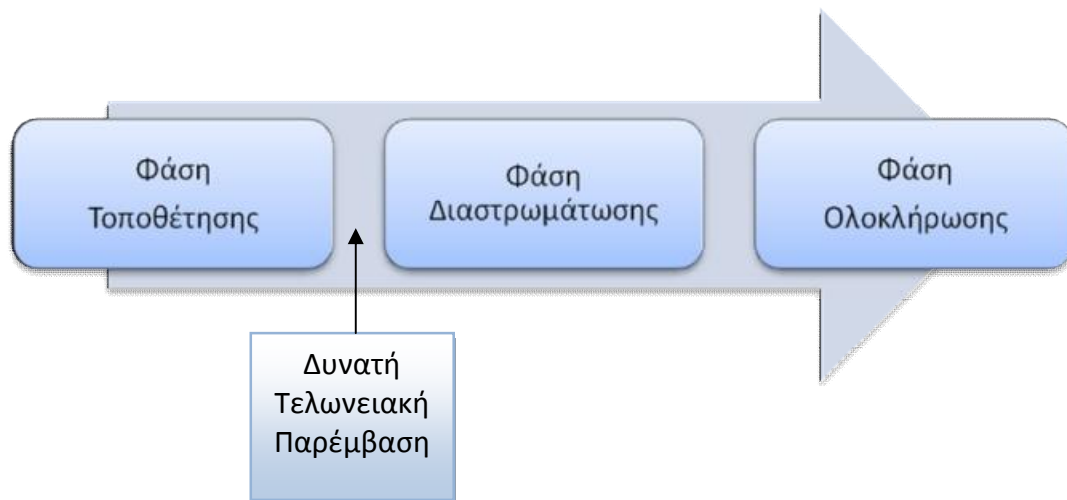
³⁵ <http://www.i-know.gr>, Ένθετο Οικονομία

Στην περίπτωση των τελωνείων, ο συγκεκριμένος όρος αναφέρεται σε εκείνα τα έσοδα που προκύπτουν απευθείας από δραστηριότητες λαθρεμπορίου ή στην εισαγωγή – εξαγωγή παράνομου συναλλάγματος.

Οι τελωνειακές υπηρεσίες των ΗΠΑ υπέβαλλαν μια έκθεση σχετικά με τη συστηματοποίηση της συγκεκριμένης διαδικασίας. Η συστηματοποίηση αυτή γίνεται ευρέως αποδεκτή τόσο από την αμερικανική όσο και από την ευρωπαϊκή θεωρία. Με βάση αυτήν την έκθεση διακρίνονται τρεις φάεις στη διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

- ο Φάση τοποθέτησης (placement stage), κατά την οποία το ρευστό χρήμα διοχετεύεται και αναμιγνύεται με νόμιμα κεφάλαια ή ακόμη απλά κατατίθεται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το στάδιο αυτό συμπεριλαμβάνει και τη «φυσική», διασυνοριακή μεταφορά χαρτονομισμάτων. Κλασικά ακόμη παραδείγματα είναι η αγορά περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας, πχ αντικείμενα τέχνης ή εταιρικά μερίδια. Πρόκειται για φάση υψηλής επικινδυνότητας αφού το εξωλογιστικό χρήμα μπορεί να εντοπιστεί ευκολότερα. Με την ολοκλήρωση της φάσης αυτής τα έσοδα των εγκληματικών ενεργειών δεν έχουν πλέον μορφή ρευστού χρήματος.
- ο Φάση διαστρωμάτωσης-συσσώρευσης (layering stage), κατά την οποία με ένα σύνθετο πλέγμα ενεργειών γίνεται η αποσύνδεση των παρανόμων εσόδων από την πραγματική-εγκληματική προέλευσή τους. Μπορεί λ.χ. να γίνει μεταφορά, λογιστικά πλέον, σε ένα διεθνές οικονομικό κέντρο που πάνω από όλα εξασφαλίζει κινητικότητα και διακριτικότητα.
- ο Φάση ολοκλήρωσης (integration stage), ένταξη των περιουσιακών στοιχείων στο οικονομικό σύστημα έχοντας αποκτήσει νομιμοφάνεια. Απλή απόκρυψη θα προστάτευε μόνο βραχυπρόθεσμα από τις διωκτικές αρχές. Επιθυμητό όμως είναι τα παράνομα έσοδα να αποκτήσουν νομιμοφανή υπόσταση ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν- επενδυθούν-χρησιμοποιηθούν³⁶.

³⁶ Χατζησπύρου Γ., Ιανουάριος 2010

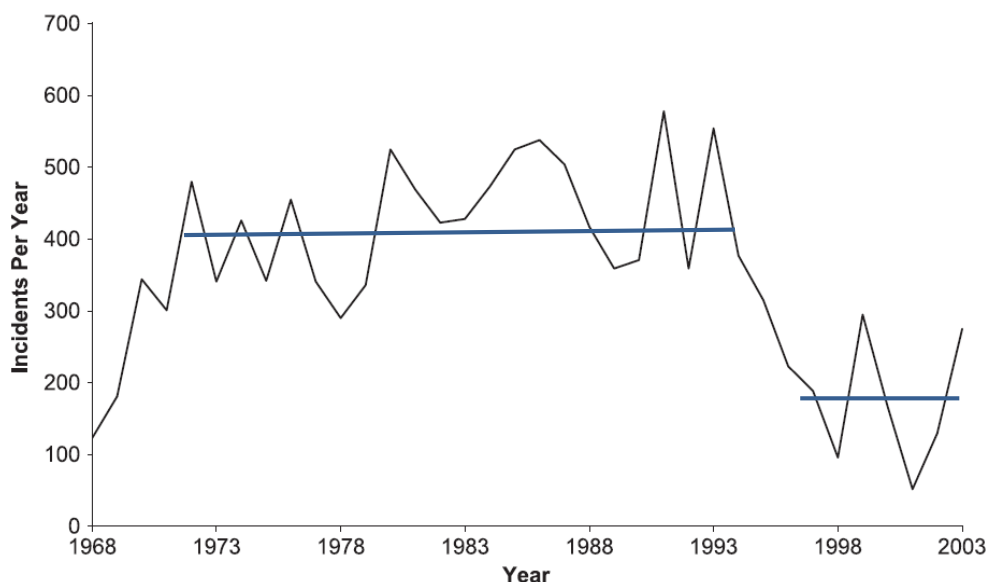
Διάγραμμα 5.2: Φάσεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και δυνατή τελωνειακή παρέμβαση για την αποτροπή της

Παρατηρούμε πως η τελωνειακή παρέμβαση μπορεί να πραγματοποιηθεί στην πρώτη φάση της διαδικασίας δηλαδή στη φάση της τοποθέτησης. Το γεγονός αυτό είναι απολύτως λογικό γιατί μόνο σε αυτή τη φάση πραγματοποιείται διασυνοριακή μεταφορά ρευστού χρήματος, δραστηριότητα που άπτεται τελωνειακού ελέγχου. Επομένως, ο τελωνειακός θεσμός είναι ιδιαίτερα σημαντικός ακόμα και σε μια τόσο σημαντική εγκληματική οικονομική δραστηριότητα όπως το «ξέπλυμα» χρήματος.

5.4 Τελωνεία και Τρομοκρατία

Η σχέση των τελωνείων με την τρομοκρατία σχετίζεται άμεσα με τη διασύνδεση που υφίσταται στην προηγούμενη ενότητα μεταξύ τελωνείων και «ξεπλυμένου» χρήματος. Η διαπίστωση αυτή βασίζεται στο γεγονός της αναγκαιότητας της χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων. Ποια θα μπορούσε άλλωστε να ήταν η καλύτερη πηγή παρά τα έσοδα που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, μέσα στο γενικότερο πλαίσιο παρανομίας που χαρακτηρίζει μια τρομοκρατική δράση. Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποδίδεται η εξέλιξη των τρομοκρατικών ενεργειών σε μια μεγάλη χρονική περίοδο (1968 – 2003). Το ανησυχητικό συμπέρασμα προκύπτει όσον αφορά στο σταθερό μέσο όρο των περιστατικών για μια μακρά χρονική περίοδο (μπλε γραμμή). Ακόμα και όταν ο

αριθμός των τρομοκρατικών ενεργειών μειώνεται, το ζήτημα του σταθερού μέσου όρου μπορεί από μόνο του να αποτελέσει μάρτυρα κινδύνου για το μέλλον.

Διάγραμμα 5.3: Εξέλιξη διεθνών τρομοκρατικών δραστηριοτήτων για την περίοδο 1968 - 2003³⁷

Προκύπτει επομένως εύκολα το συμπέρασμα πως ο ρόλος των τελωνείων μπορεί να ξεφύγει από τα στενά πλαίσια απλού ελέγχου παραβάσεων μικρού εύρους (και μικρού επομένως προστίμου) και να αποτελέσει προστατευτικό «ανάχωμα», ή τουλάχιστον έναν πρώτο πυλώνα παρεμπόδισης γενικευμένης παρανομίας με κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές προεκτάσεις για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

³⁷ Bird G., 2008

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

6.1 Συμπεράσματα

Αναγκαιότητα του θεσμού

Ο τελωνειακός θεσμός βάση λογιστικής είναι αναγκαίος για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και των σωστών λογαριασμών. Αποτελεί ένα βασικό μέτρο άσκησης κρατικού ελέγχου, εξασφάλισης εσόδων (η εισφορά και καταβολή του Φ.Π.Α αποτελεί βασικό έσοδο του κρατικού προϋπολογισμού) και αποφυγή παρανομοίας. Το ενδεχόμενο απουσίας του ή ελαττωματικής λειτουργίας του δε μπορεί παρά να επιφέρει καίριο πλήγμα στα οικονομικά και εμπορικά δρώμενα (πρόστιμα/έσοδα,έξοδα) αφού θα μπορούν να δρουν ανεξέλεγκτα και να πραγματοποιούνται εμπορικές συναλλαγές πέρα από κάθε νομιμότητα και κρατική μέριμνα, με αποτέλεσμα να επιρεάζεται η αποδοτικότητα.

«Υιοθέτηση» νέων τεχνολογιών

Είναι γεγονός πως η «επιστράτευση» νέων τεχνολογιών μόνο να βοηθήσει μπορεί τον καθημερινό αγώνα των τελωνειακών υπαλλήλων απέναντι στην παρανομία. Θα πρέπει όμως να εξασφαλίζονται οι αναγκαίοι πόροι τόσο για την αγορά νέου εξοπλισμού όσο και για την εκπαίδευση του εμπλεκόμενου προσωπικού. Η διαδικασία αυτή πρέπει να είναι συνεχής και να λαμβάνονται κάθε φορά υπόψη τόσο οι πραγματικές ανάγκες της υπηρεσίας όσο και οι τεχνολογικές εξελίξεις ώστε να μην επιλέγονται περιττές ή παρωχημένες λύσεις.

6.1.1 Προβλήματα των τελωνείων

Πολυπλοκότητα Οργανωτικής Δομής

Ένα από τα βασικά προβλήματα των τελωνείων είναι ένα χαρακτηριστικό μειονέκτημα όλων των δημόσιων υπηρεσιών, αυτό της πολύπλοκης οργανωτικής δομής, με πολλά επίπεδα διοικητικής μέριμνας, τα οποία δεν έχουν ως φυσικό επακόλουθο την εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας. Αντίθετα, ο κυκεώνας αρμοδιοτήτων δε βοηθά στην επίλυση λειτουργικών προβλημάτων και στην επιτάχυνση των διαδικασιών. Η κατάσταση αυτή εντοπίζεται και στην περίπτωση των τελωνείων (χαρακτηριστικό είναι το αντίστοιχο διάγραμμα οργανωτικής δομής που παρατίθεται παραπάνω σε προηγούμενη ενότητα). Έτσι, θα έπρεπε να συγχωνευθούν τμήματα και να ανακατανεμηθούν αρμοδιότητες, ώστε να επιτυγχάνεται κάθε φορά η βέλτιστη και ταυτόχρονα η συντομότερη λύση, αφού το ζητούμενο της επιτυχημένης λειτουργίας του θεσμού δεν είναι μόνο η αποτελεσματικότητα αλλά και η ταχύτητα των διεργασιών.

Πλήρης ανεξαρτητοποίηση των τελωνείων

Τα τελωνεία στεγάζονται ως επί το πλείστον σε χώρους που ανήκουν σε άλλους φορείς, οι οποίοι και τους διαχειρίζονται. Είναι οι Οργανισμοί Λιμένων, που είναι πλέον αυτοτελή νομικά πρόσωπα (ανώνυμες εταιρείες), οι εταιρείες διαχείρισης των αερολιμένων (π.χ. Διεθνής Αερολιμένας «Ελ. Βενιζέλος» ΑΕ) ή ακόμα και οι περιφέρειες (όπως τα χερσαία συνοριακά τελωνεία), με ότι αυτό συνεπάγεται. Η προσπάθεια για την αναβάθμιση των τελωνείων θα πρέπει να περιλαμβάνει διαρκή επαφή και συντονισμό της πολιτικής ηγεσίας των εμπλεκόμενων υπουργείων με τις εκάστοτε διοικήσεις των τελωνείων έτσι ώστε να υπάρχει μεν ο κρατικός έλεγχος – συντονισμός αλλά ο τελωνειακός φορέας με το δικό του εξοπλισμό, τη δική του κτιριακή υποδομή να εξασφαλίζει την απρόσκοπτη και αποδοτική λειτουργία του.

6.2 Το μέλλον του τελωνειακού θεσμού

Οι τελωνειακές υπηρεσίες σκοπεύουν και πρέπει να εκσυγχρονιστούν έτσι ώστε να μπορούν να προσφέρουν ποιοτικότερες και αποτελεσματικότερες υπηρεσίες. Εντός της επόμενης δεκαετίας, πρόκειται να αναληφθούν δύο σημαντικές πρωτοβουλίες:

- ο η πρωτοβουλία για τα ηλεκτρονικά τελωνεία που έχει σκοπό να δημιουργήσει ασφαλή και διαλειτουργικά ηλεκτρονικά συστήματα ανταλλαγής δεδομένων τα οποία θα οδηγήσουν σε καλύτερα στοχευμένους τελωνειακούς ελέγχους και θα διευκολύνουν τις δραστηριότητες των αξιόπιστων εμπόρων. Στόχος είναι η απεξάρτηση από το χαρτί στα επόμενα χρόνια. Οι πολίτες σίγουρα θα επωφεληθούν από την ασφαλέστερη ροή εμπορευμάτων, την καλύτερη προστασία και τη μικρότερη γραφειοκρατία
- ο η πρωτοβουλία για τον εκσυγχρονισμό του τελωνειακού κώδικα, που είναι το νομικό σκέλος των ηλεκτρονικών τελωνείων. Συγκεκριμένα, θα προετοιμάσει το έδαφος για την ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών τελωνειακών υπηρεσιών και άλλων αρχών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Π.1. Κοινοτικός Τελωνειακός Κώδικας

Ο Κοινοτικός Τελωνειακός Κώδικας συγκεντρώνει τους κανόνες, τα καθεστώτα και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στα εμπορεύματα τα οποία αποτελούν αντικείμενο συναλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ) και τρίτων χωρών. Ο κώδικας καθορίζει σε ένα ενιαίο κείμενο το πεδίο εφαρμογής, τους ορισμούς, τις βασικές διατάξεις και το περιεχόμενο του κοινοτικού τελωνειακού δικαίου. Θεσπίστηκε με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2913/92 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 1992 και αποτελεί την κωδικοποίηση του κοινοτικού δικαίου στον τομέα της τελωνειακής νομοθεσίας. Ο κώδικας αντικατέστησε μεγάλο αριθμό νομοθετικών κειμένων, γεγονός το οποίο οδήγησε σε μεγαλύτερη διαφάνεια. Επιπλέον, ο κώδικας καθορίζει το πεδίο εφαρμογής των τελωνειακών διατάξεων και παρέχει τους βασικούς ορισμούς. Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 1994 και αφορά κυρίως:

- τις γενικές διατάξεις τις σχετικές με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προσώπων σε σχέση με τις τελωνειακές κανονιστικές διατάξεις (δικαίωμα εκπροσώπησης, πληροφορίες, κλπ.)
- τις βασικές διατάξεις που ρυθμίζουν τις εμπορικές συναλλαγές. Πρόκειται ιδίως για τους εισαγωγικούς ή εξαγωγικούς δασμούς, τη δασμολογητέα αξία, το κοινοτικό δασμολόγιο, τη δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων και την καταγωγή τους
- τις διατάξεις που διέπουν την είσοδο των εμπορευμάτων στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας. Οι διατάξεις αυτές αφορούν κυρίως την προσκόμιση των εμπορευμάτων στο τελωνείο, τη διασάφισή τους, την υποχρέωση να δίδεται σ' αυτά τελωνειακός προορισμός και την προσωρινή εναπόθεσή τους·
- τα μη κοινοτικά εμπορεύματα που κυκλοφορούν υπό καθεστώς διαμετακόμισης

- τους τελωνειακούς προορισμούς. Περιγράφει την υπαγωγή των εμπορευμάτων σε τελωνειακό καθεστώς, τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία, την τελωνειακή αποταμίευση, την τελειοποίηση προς επανεξαγωγή και προς επανεισαγωγή, τη μεταποίηση υπό τελωνειακό έλεγχο, καθώς και την προσωρινή εισαγωγή και εξαγωγή
- την είσοδο εμπορεύματος σε ελεύθερη ζώνη ή σε ελεύθερη αποθήκη, την επανεξαγωγή, την καταστροφή και εγκατάλειψη των εμπορευμάτων υπέρ του δημοσίου ταμείου

Με την τροποποιητική πράξη του 2000 εισήχθησαν μέτρα με στόχο:

- την καθιέρωση διαδικασιών για την αποτροπή της απάτης
- την απλούστευση και τον εξορθολογισμό των τελωνειακών κανονιστικών διατάξεων και διαδικασιών
- τη διευκόλυνση της υποβολής δηλώσεων με ηλεκτρονικά μέσα·
- τη διευκόλυνση της υπαγωγής στα καθεστώτα τελειοποίησης προς επανεξαγωγή, μεταποίησης υπό τελωνειακό έλεγχο, προσωρινής εισαγωγής και ελεύθερων ζωνών
- τον καθορισμό μιας νέας έννοιας σχετικά με την προστασία της «καλής πίστης» των εισαγωγέων στο πλαίσιο των προτιμησιακών συμφωνιών.

Οι τροποποιήσεις του 2005 αποσκοπούν στην ενίσχυση των απαιτήσεων σε ότι αφορά την ασφάλεια της κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που διέρχονται από τα διεθνή σύνορα. Προς το σκοπό αυτό, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να παρέχουν στις τελωνειακές αρχές πληροφορίες σχετικά με τα εμπορεύματα πριν από την εισαγωγή τους στην ΕΕ ή πριν από την εξαγωγή τους από την ΕΕ. Ο μηχανισμός αυτός βασίζεται σε μηχανογραφικά συστήματα.

Το Νοέμβριο του 2005 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση με στόχο τον εκσυγχρονισμό του Κοινοτικού Τελωνειακού Κώδικα. Η Επιτροπή πρότεινε

- ο τον εξορθολογισμό των δομών και την ενίσχυση της συνέπειας όσον αφορά την ορολογία
- ο τον εξορθολογισμό του τελωνειακού συστήματος εγγυήσεων
- ο την ανάπτυξη της χρησιμοποίησης ενιαίων αδειών (μια άδεια που εκδίδεται από κράτος μέλος μετά το πέρας μιας διαδικασίας ισχύει για το σύνολο της Κοινότητας)³⁸.

³⁸ <http://europa.eu/pol/cust>, τελευταία ενημέρωση 03/2008

Π.2 Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα άρθρα που αποτελούν τον Εθνικό Τελωνειακό Κώδικα ανάλογα με το θέμα το οποίο αφορούν.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π1: Άρθρα Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα³⁹			
<i>Άρθρο</i>	<i>Θέμα Άρθρου</i>	<i>Άρθρο</i>	<i>Θέμα Άρθρου</i>
1	Πεδίο Εφαρμογής	34-36	Απλουστευμένες Διαδικασίες
2	Τελωνειακό έδαφος	37	Εγκατάλειψη Εμπορευμάτων
3	Αρμοδιότητες	38	Εθνική Διαμετακόμιση
4	Απειλές κατά υπαλλήλων	39	Ελεύθερες Ζώνες
5	Ωράριο λειτουργίας	40	Εφοδιασμοί
6	Τελωνειακός περίβολος	41	Δικαιώματα υπερημερίας και αποταμίευσης - Διοικητικό κόστος υπερημερίας
7	Έγκριση εργασιών	42	Ποινές Ανακριβούς Δήλωσης
8	Απαγορεύσεις	43-49	Αζήτητα Εμπορεύματα
9	Περί ναυαγίου	50-51	Αποσκευές Επιβατών
10	Ανώτερη βία	52	Εύφλεκτες Ύλες
11	Απόρρητο στοιχείων	53-61	Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης
12-19	Κατάθεση δηλωτικού	62-65	Καθεστώς Αναστολής
20	Αεροπορικές μεταφορές	66-68	Επιστροφή φόρου και απαλλαγές
21	Οδικές -Σιδηροδρομικές μεταφορές	69-71	Ειδικές Διατάξεις
22-23	Υποχρεώσεις προσώπων	72-78	Ενεργειακά Προϊόντα
24	Είσοδος -Επιτήρηση εμπορευμάτων	79-93	Αλκοολούχα ποτά

³⁹ Νόμος 2960/2001

25	Προσωρινή εναπόθεση εμπορευμάτων	94-108	Βιομηχανοποιημένα Καπνά
26-28	Δασμολόγιο	109-111	Βεβαίωση καταβολής φόρου
29	Γένεση, βεβαίωση, είσπραξη, απόσβεση τελωνειακής οφειλής	112-119	Κυκλοφορία Προϊόντων
30	Εγγυήσεις	120-141	Φορολογία Αυτοκινήτων - Οχημάτων
31	Συμπληρωματική βεβαίωση - Είσπραξη εκ των υστέρων	142-177	Παραβάσεις – Παρατυπίες
32-33	Αχρεωστήτως εισπραχθέντα	178-185	Τελικές και Μεταβατικές Διατάξεις

Π.3 Ορολογία

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα αναφερθούμε σε όλες εκείνες τις έννοιες – όρους που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα εργασία και τυχόν προκαλούν σύγχυση στον αναγνώστη. Παράλληλα, η συγκεντρωτική αναφορά τους βοηθά στη γρήγορη ανεύρεση ζητούμενων όρων.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π2: Ορολογία⁴⁰	
Δεσμευτική πληροφορία περί καταγωγής	Γραπτή πληροφορία που παρέχεται από τις τελωνειακές αρχές. Αφορά την προτιμησιακή ή μη καταγωγή συγκεκριμένων εμπορευμάτων προς εισαγωγή ή εξαγωγή
Δασμολόγιο	Το Ολοκληρωμένο Τελωνειακό Δασμολόγιο (TARIC) είναι η συλλογή με κωδικοποιημένο τρόπο των κοινοτικών νομοθετικών ρυθμίσεων που δημοσιεύονται στην Επίσημη

⁴⁰ Εγχειρίδιο Τελωνειακών Θεμάτων, Απρίλιος 2008

	Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της εθνικής φορολογίας
Δεσμευτική δασμολογική πληροφορία	Γραπτή πληροφορία που παρέχεται από τις τελωνειακές αρχές. Αφορά την κατάταξη των εμπορευμάτων στη συνδυασμένη ονοματολογία ή σε μια παράγωγη ονοματολογία, όπως το TARIC
Δασμολογητέα αξία	Αξία των εμπορευμάτων. Χρησιμοποιείται για τον καθορισμό του ποσού των δασμών
Διασάφηση	Πράξη με την οποία ένα πρόσωπο δηλώνει τη βούλησή του για υπαγωγή των εμπορευμάτων σε ένα τελωνειακό καθεστώς.
Τελωνειακή αποταμίευση	Τελωνειακό καθεστώς που επιτρέπει την αποθήκευση των εμπορευμάτων.
Τελειοποίηση προς επανεξαγωγή	Επιτρέπει την εισαγωγή εμπορευμάτων προκειμένου αυτά να υποβληθούν σε κατεργασία και εν συνεχεία να επανεξαχθούν.
Τελειοποίηση προς επανεισαγωγή	Επιτρέπει την εξαγωγή κοινοτικών εμπορευμάτων προκειμένου αυτά να υποβληθούν σε κατεργασία και να επανεισαχθούν με ολική ή μερική απαλλαγή από εισαγωγικούς δασμούς
Μεταποίηση υπό τελωνειακό έλεγχο	Η μεταποίηση υπό τελωνειακό έλεγχο επιτρέπει την εισαγωγή εμπορευμάτων με καθεστώς αναστολής εισαγωγικών δασμών με σκοπό την κατεργασία τους και τη θέση τους σε ελεύθερη κυκλοφορία με πιο ευνοϊκό δασμολογικό συντελεστή.
Ελεύθερη ζώνη και ελεύθερη αποθήκη	Η ελεύθερη ζώνη και η ελεύθερη αποθήκη αποτελούν μέρος του τελωνειακού εδάφους της Κοινότητας, αλλά οι εισαγωγικοί δασμοί αναστέλλονται για τα μη κοινοτικά προϊόντα. Τα κοινοτικά προϊόντα δύνανται να επωφελούνται μέτρων που αφορούν, κατά κανόνα, την εξαγωγή τους.
Μετοικούντες	Τα φυσικά πρόσωπα (αλλοδαποί ή και Έλληνες) που έχουν τη συνήθη κατοικία τους στο εξωτερικό και την μεταφέρουν στην Ελλάδα, για να εγκατασταθούν μόνιμα
Συνήθης κατοικία	Ο τόπος στον οποίο ένα άτομο διαμένει συνήθως, δηλαδή, τουλάχιστον 185 ημέρες ανά δωδεκάμηνο λόγω προσωπικών και επαγγελματικών δεσμών.

Είδη Ατομικής Χρήσης	Τα είδη που έχει ο επισκέπτης στις προσωπικές του αποσκευές τις οποίες παρουσιάζει στο τελωνείο κατά την άφιξή του, και προορίζονται για τις ανάγκες κατά την προσωρινή παραμονή του
Δελτίο ΑΤΑ	Το δελτίο ΑΤΑ είναι διεθνές τελωνειακό παραστατικό και τίτλος εγγύησης συγχρόνως, το οποίο χρησιμοποιείται στις εμπορευματικές συναλλαγές μεταξύ της Κοινότητας και των τρίτων χωρών, ανεξαρτήτως του μεταφορικού μέσου που χρησιμοποιείται, για να διευκολύνει τη διέλευση των συνόρων από τελωνειακής πλευράς αλλά και την προσωρινή εισαγωγή-παραμονή σ' ένα κράτος χωρίς να καταβληθούν οι αναλογούσες δασμοφορολογικές επιβαρύνσεις. Η ισχύ του δεν υπερβαίνει το έτος.
Ενεργητική Τελειοποίηση	Αποτελεί ανασταλτικό καθεστώς, που έχει σαν σκοπό την ενίσχυση και προώθηση των εξαγωγών σε τρίτες χώρες, καθώς και την διατήρηση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Κοινοτικής μεταποιητικής βιομηχανίας σε διεθνές επίπεδο.
Παθητική Τελειοποίηση	Είναι το τελωνειακό καθεστώς βάσει των διατάξεων του οποίου επιτρέπεται, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, η προσωρινή εξαγωγή Κοινοτικών εμπορευμάτων σε τρίτες προς την Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες για τελειοποίηση και επανεισαγωγή των παραγώγων προϊόντων, με μερική ή ολική απαλλαγή από τους εισαγωγικούς δασμούς
Αποθήκες ανεφοδιασμού	Είναι οι χώροι στους οποίους εισέρχονται Κοινοτικά προϊόντα της Κοινοτικής Αγροτικής Πολιτικής, τα οποία δικαιούνται επιστροφής κατά την εξαγωγή (άρθρο 40 καν.(Ε.Κ) 800/99)
Ελεύθερες Ζώνες	Αποτελούν τμήματα του Τελωνειακού Εδάφους της Κοινότητας, χωρισμένα από το υπόλοιπο εν λόγω τελωνειακό έδαφος εντός του οποίου όμως τα εισερχόμενα μη κοινοτικά εμπορεύματα, αφενός μεν από δασμολογική άποψη και άποψη εμπορικής πολιτικής θεωρούνται ότι δεν βρίσκονται στο τελωνειακό έδαφος της κοινότητας, αφετέρου δε τα εγχώρια ή

	τελούντα σε ελεύθερη κυκλοφορία εμπορεύματα αποτελούν, κατά κανόνα, αντικείμενα εξαγωγής.
Προχρηματοδότηση των εξαγωγικών επιστροφών	Δίνεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να συγκεντρώσουν τμηματικά τα προϊόντα και να τα εξαγάγουν σε μεταγενέστερο χρόνο όπως επίσης να προβούν στην μεταποίησή τους και κατόπιν να τα εξαγάγουν. Με την κατάθεση του σχετικού παραστατικού για αποθεματοποίηση ή μεταποίηση καταβάλλεται στον δικαιούχο το ποσό της επιδότησης πριν τα εμπορεύματα εξαχθούν.
Εκτελωνιστής	Είναι το φυσικό πρόσωπο το οποίο έχει πτυχίο εκτελωνιστού και άδεια ασκήσεως επαγγέλματος εκτελωνιστού και αναλαμβάνει την κατ' επάγγελμα διενέργεια εκτελωνιστικών εργασιών δια λογαριασμό και ως αντιπρόσωπος του δικαιούχου του εμπορεύματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π3: Ακρωνύμια – Συντομογραφίες	
	<i>Ελληνικές</i>
Σ.Δ.Ο.Ε	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
Σ.Ο.Δ.Ν	Συντονιστικό Όργανο Δίωξης Ναρκωτικών
ΣΔΕ	Συνοδευτικό Διοικητικό Έγγραφο
ΕΦΚ	Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης
ΔΠΚ	Δεσμευτική πληροφορία περί καταγωγής
ΔΔΠ	Δεσμευτική δασμολογική πληροφορία
ΔΑΟ	Δήλωση Άφιξης Οχήματος
ΔΕΦΚ	Δήλωση Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης
ΕΔΕ	Ενιαίο Διοικητικό Έγγραφο
ΕΥΤΕ	Ειδική Υπηρεσία Τελωνειακών Ερευνών
ΕΖΕΣ	Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών
ΟΠΣΤ	Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Τελωνείων

ΟΤΥΕ	Ομοσπονδία Τελωνειακών Υπαλλήλων Ελλάδας
ΚΑΠ	Κοινοτικής Αγροτικής Πολιτικής
ΚΠΔ	Κώδικα Ποινικής Δικονομίας
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΠΟΠΙ	Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας
<i>Ξένες</i>	
ACTA	Anti-Counterfeiting Trade Agreement
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
APEC	Asian Pasific Economic Co- operation
MASP	Multi Annual Strategic Plan
N.A.F.T.A.	North American Free Trade Agreement
AFIS	Antifraud Information System
EWS	Early Warning System
EFTA	European Free Trade Area
CEFTA	Central European Free Trade Agreement
CIS	Customs Information System
CMEA	Council for Mutual Economic Assistance
DDS	Tariff Data Dissemination System
SADC	Southern African Development Committee
UEMOA	West African Economic and Monetary Union

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σε αυτήν την ενότητα παρουσιάζουμε τα ελληνικά και ξένα συγγράμματα, τις σημειώσεις, τα άρθρα, τις εργασίες και τα ενημερωτικά φυλλάδια από τα οποία αντλήθηκαν πληροφορίες κατά τη συγγραφή της παρούσας εργασίας. Μέσα στο κείμενο γίνεται αναφορά σε αυτά, χρησιμοποιώντας την αντίστοιχη αρίθμηση.

Άρθρα, Βιβλία, Δημοσιεύσεις

[B1] Ενημερωτικό Φυλλάδιο για τα 40 χρόνια της Τελωνειακής Ένωσης

[B2] Νάνος Κ., Άρθρο με τίτλο «Η διπλή αύξηση στα τσιγάρα «ντουμανιάζει» το λαθρεμπόριο», Εφημερίδα Έθνος, 27/03/10

[B3] Εφημερίδα Πρώτο Θέμα της Κυριακής, Άρθρο με τίτλο «12 μέτρα - ασπίδα κατά της φοροδιαφυγής στα καύσιμα», Φύλλο 06/08/2006

[B4] Ευθυμιάτου Μ., Συνέντευξη του Ν.Βερναδάκη, Περιοδικό Supply Chain & Logistics, Τεύχος 24, 08/2009

[B5] Εγχειρίδιο Τελωνειακών Θεμάτων, Γενική Διεύθυνση Τελωνείων και Ε.Φ.Κ, Αθήνα, Απρίλιος 2008

[B6] Νόμος 2960/2001, Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας

[B7] Ομιλία του Ν.Βερναδάκη ως Γενικού Διευθυντή Τελωνείων στην Ημερίδα με θέμα «Ο ρόλος των τελωνείων και το διεθνές περιβάλλον προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας», Αθήνα 04/04/09

[B8] Ενημερωτικό Σημείωμα για το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, 18/06/10

[B9] Χατζησπύρου Γ., Διπλωματική Εργασία με τίτλο «Ξέπλυμα Χρήματος», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, Ιανουάριος 2010

[B10] Bird, G. , Blomberg S.Brock and Hess G.D., International Terrorism: Causes, Consequences and Cures. The World Economy, 31 (2) : 255, 2008

[B11] Bardhan P., «Corruption and Development: A Review of Issues», Journal of Economic Literature, vol. 35, pp. 1320-1346, 1997

[B12] Caiden G.E., «Corruption and Governance», G.E. Caiden, O.P. Dwivedi and J. Jabbar (eds.) Where Corruption Lives, Kumarian Press, 2001

[B13] Abed G.T. and S. Gupta (eds.), «Governance, Corruption and Economic Performance», IMF., 2001

[B14] Tanzi V., «Policies, Institutions and the Dark Side of Economics», Edward Elgar, Cheltenham, U.K, 2000

[B15] Χιώτης Β., Εφημερίδα Το Βήμα, Άρθρο με τίτλο «Διώκονται 49 τελωνειακοί και 14 εφοριακοί», Φύλλο 08/10/2010

[B16] Περιοδικό Επιχείρηση, Άρθρο με τίτλο «Λογιστικός χειρισμός ΦΠΑ κατά την εισαγωγή», Τεύχος 05/12/08

[B17] Μαυρομάτη Κ., Πτυχιακή Εργασία με τίτλο «Ο Έλεγχος των Οικονομικών Κύκλων στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ΤΕΙ Κρήτης Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Άγιος Νικόλαος 2009

[B18] Δημέλη Σ. – Κολλίντζας Γ. – Χριστοδουλάκης Ν.Μ., «Οικονομικές Διακυμάνσεις και Ανάπτυξη στην Ελλάδα και στην Ευρώπη», εκδόσεις Α. Σταμούλη,

Αθήνα 1997

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις

[H1] Κεντρική ιστοσελίδα Τελωνείων <http://www.gsis.gr/customs>

[H2] <http://europa.eu/pol/cust>, τελευταία ενημέρωση 03/2008

[H3] Εφημερίδα Ναυτεμπορική, Φύλλο 29/07/09 διαθέσιμο στη διεύθυνση www.naftemporiki.gr

[H4] Εφημερίδα Ναυτεμπορική, Φύλλο 16/06/09 διαθέσιμο στη διεύθυνση www.naftemporiki.gr

[H5] Υπουργείο Οικονομικών, Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων <http://www.ypee.gr>

[H6] <http://www.ektepn.gr/Greek/sk8.pdf>

[H7] Ομοσπονδία Τελωνειακών Υπαλλήλων Ελλάδας <http://www.otye.gr>

[H8] Εφημερίδα Ελευθεροτυπία, Άρθρο με τίτλο «Γυμνό scanner σε αεροδρόμιο της Αγγλίας», διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.enet.gr, 13/10/09

[H9] Πανελλήνια Ένωση Συνταξιούχων Τελωνειακών Υπαλλήλων www.pesty.gr

[H10] <http://www.i-know.gr/i-know-economy>